

Τοπωνυμίες του χωριού Κάντσικο [Δροσοπηγή]

[Μεταγραφή από το βιβλίο “Τοπωνύμια και Οικονύμια των Μαστοροχωριών της Κόνιτσας”, Αθήνα 2013, σελ. 155-181, του Θωμά Β. Ζιώγα, Μαστοροχωρίτη, εκ Δροσοπηγής Κόνιτσας]

Αγία Παρασκευή η : Η κεντρική εκκλησία του χωριού, στο μεσοχώρι, παρά την πλατανοσκέπαστη πλατεία. Θα λειτουργούσε, στο παρελθόν, ως εκκλησία της κάτω γειτονιάς «Τζουρτζουλιώτες».

Αι Θανάσ(η)ς ο : Το παρεκκλήσι του αγίου Αθανασίου, που βρίσκεται στην κορυφή του χωριού, κοντά στη γειτονιά «Κρύηδες».

Αι Νικόλας ο | **Αι Κόλας ο** : Η περί το εξωκλήσι του αγίου Νικολάου περιοχή, Β και σχετικά κοντά στο χωριό, παρά τη θέση «Παλιοχώρι», επί της σημερινής αμαξιτής οδού. Η δεύτερη γραφή και προφορά εξηγείται από το Ελλ. «*Νικόλαος*» > τοπικό *Κολιός* και Αλβ. *Kolli/Kolla* (= Νικόλαος).

Αι Παντελεήμονας ο : Το ευρισκόμενο στην τοποθεσία «Λιάσκα» ομώνυμο εξωκλήσι.

Παναγιά η : [Σ’ Μπαναγιά] Η περί το εξωκλήσι της κοίμησης της Παναγίας Θεοτόκου περιοχή, Β και εγγύς του χωριού, επί του τωρινού αμαξιτού δρόμου.

Παναγιπούλα η : Το εκκλησάκι στο νεκροταφείο του χωριού. Είναι αφιερωμένο στη γέννηση της Θεοτόκου και εορτάζει την 8^η Σεπτεμβρίου.

Αγλίστρα η : [Στ’ν Αγλίστρα | Σ’ Ναγλίστρα] Τοποθεσία γειτονική με την «Ούσαλη», όπου είναι ορατή η λεία και γλιστερή επιφάνεια ολίσθησης της μεγάλης γαιοκατολίσθησης που υπάρχει εκεί, εξού και η ονομασία.

Αι Λιάς ο : Η εξέχουσα κορυφή (1.718 μ) της υποπεριοχής «Πάνω κριθάρια» της θέσης «Κριθάρια», στα όρια με το χωριό Φούρκα . Ονομάστηκε έτσι, μάλλον περί τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, [ούτε και στη Φούρκα γνωρίζουν πότε ακριβώς έγινε], όταν οι Φουρκιώτες έκτισαν εκεί εξ αρχής νέο εξωκλήσι του προφήτη Ηλία, ενώ είχαν άλλη θέση ονομαζόμενη «Σιντιλίου» [στα Βλαχ. σημαίνει άγιος Ηλίας. Ιδέ ομοίωση «Λα Σιντιλίε» στο επίσης βλαχόφωνο Παλαιοσέλι], στα Α του χωριού τους, προς την όμορη «Σαμαρίνα», όπου λογικά θα υπήρχε άλλοτε δικό τους ομώνυμο ναϊδριο, το οποίο κανείς δεν θυμάται πλέον. Τώρα, ο ναϊσκος ανήκει στη Φούρκα, ενώ το έδαφος, όπου είναι κτισμένος αυτός και τα ηρώα των πεσόντων του πολέμου 1940, υπάγεται στο Κάντσικο, με κρατικά παραχωρητήρια κλήρων αναδασμού. Αυτή η ασυμβατότητα είναι προϊόν της μακροχρόνιας έριδας των δυο χωριών για την διακατοχή του τόπου, η οποία, με δικαστικές αποφάσεις, ρυθμίστηκε οριστικά, [ιδέ σχόλιο στο λήμμα «Προσωρινά»].

Αλατσιά η : Τόπος επίπεδος κοντά στο χωριό, όπου πάνω σε σχιστόπλακες έδιναν αλάτι στα αιγοπρόβατα. Αποδίδεται ως «Αλαταριά | Αλισταριά», από το Ελλ. «άλας» (= αλάτι, Λατ. sal, Σλ. sol). Όρα ίδια τοπωνυμία στο Κεράσοβο, Σταρίτσιανη, Μόλιστα.

Αλεύρια τα : Τοποθεσία πλησίον του χωριού, στη μισγάγκεια δύο μεγάλων ρεμάτων. Ίσως κάποιο άγνωστο σε μας περιστατικό με *αλεύρια* να συνέβη εκεί, από το οποίο πήρε και το όνομα. Κάτι παρόμοιο σημαίνει και η γειτονική θέση «Πατσιανάκη».

Ασπρόπετρες οι : Τοποθεσία όπου υπάρχουν άσπρες ασβεστολιθικές πέτρες, κατάλληλες για αγκωνάρια, εξού και η ονομασία. Ιδέ και «Ασπρόπετρα» στο Λούψικο.

Άφκος ο : [Στουν Άφκου] Υποπεριοχή της θέσης «Ραχούλα», στα όρια με το χωριό Φούρκα στο οποίο κατά το πλείστον ανήκει, όπου, καθώς φαίνεται, καλλιεργούσαν ένα κτηνοτροφικό φυτό ονομαζόμενο τοπικώς «άφκος» (= πίσον το ήμερον, πίσον το αρουραίο) < αρχ. Ελλ. «αφάκη» (= είδος οσπρίου, βικίον).

Βαθύλακκος ο : Ρέμα (*λάκκος*, στην τοπική γλώσσα), μεταξύ των θέσεων «Νταλμία» και «Μηλιά», το οποίο είναι όντως πολύ βαθύ και ως εκ τούτου σκοτεινό και φοβερό. Είναι συνήθης τοπωνυμία σε πολλά Μαστοροχώρια, π.χ. Πυρσόγιαννη και αλλού.

Βακούφ(ι)κος μύλος ο : Ο πλησιέστερος μύλος στο «Γεφύρι», χαμηλά στον Σαραντάπορο, που ήταν ιδιοκτησία της κεντρικής εκκλησία «Αγία Παρασκευή» του χωριού. Εξηγείται από το Τουρκ. vakif/vakuf (= περιουσία ναού ή ιδρύματος).

Βάχκος ο : [Στ' Βάκχ' | Στ' Βάκχ' τ' αλών'] Θέση περίοπτη, πάνω σε εδαφική έξαρση, στην κορωνίδα του χωριού και μέσα στον οικισμό, όπου υπάρχει πλάτωμα (αλώνι). Ήταν ανέκαθεν, από κάποια ακαθόριστη παράδοση, το χοροστάσι των νεανίδων, δηλ. τόπος συγκέντρωσης, χορού, τραγουδιού και διασκέδασης των κοριτσιών. Συνάμα, εκεί τελούνταν όλα τα δρώμενα των ποικίλων εθίμων (φωτιές, τραγόμορφοι μεταμφιεσμένοι, χοροί βωμολόχων προσωπιδοφόρων, κ.λπ.). Αποδίδεται ως «Βάκχος | Διόνυσος», εκ του αρχ. Ελλ. «Βάκχος» (= ο θεός Διόνυσος, Λατ. Bacchus, παλ. Σλ. Vakjho, Βουλγ. Bakhus). Δείχνει κατάλοιπο αρχαίας λατρείας, διότι το όνομα αυτό δεν συνηθιζόταν στα Μαστοροχώρια και είναι παντελώς άγνωστο στο χωριό. Η χρήση, η λειτουργία και η παγανιστική ιστορία της θέσης συνηγορούν υπέρ τούτης της εξήγησης. Άλλωστε, το χωριό είχε ανέκαθεν πάμπολλα αμπέλια, που τα εξαφάνισε η φυτονόσος φυλλοξήρα μετά το 1927. Ιδέ ομοιόσημο «Βάχνος/Βά(κ)χνος» στην Καστάνιανη και σχόλιο στην τοπωνυμία «Γκουλιανή» στην Μπλήζιανη.

Βότσ(η) η : [Στ' Βότσ' | Στ' Νος] Τοποθεσία ακριβώς πάνω από τα κορυφαία σπίτια του οικισμού, από όπου φώναζε ο κήρυκας (τελάλης) του χωριού. Αποδίδεται ως «Κραυγή | Φωνή», από το Λατ. voco (= φωνάζω) > Βλαχ./Ρουμ. voce (= φωνή).

Βουρδουκουλίτσα η : [Στ' Βουρδουκουλίτσα] Υψηλή θέση με οξιές, τακτικός στάλος των βοδιών του χωριού. Αποδίδεται ως «Γελαδαριά | Βουστάλος», από το Βλαχ./Ρουμ. bou (= βόδι, Λατ. bos) < Ελλ. «βους» + Βλαχ. ridiculu (= επιστροφή) < Λατ. reduco (= επανάγω, επαναφέρω). Ιδέ ομοιόσημη «Βρουντουκουλίτσα» στους Χιονιάδες.

Βρωμονέρια τα : Τα νερά αυτής της περιοχής μυρίζουν άσχημα, σαν θειάφι, εξού και το όνομά της. Είναι συνήθης τοπωνυμία στα Μαστοροχώρια, π.χ. Σέλτση, Καστάνιανη, καθώς και «Λα Βρωμονέρε» στο Παλιοσέλι.

Βυρό το | Βυρά τα : Τοποθεσία ΝΑ του χωριού, όμορη με τη θέση «Ρόγκος», όπου υπάρχουν «βουροί» (= κοιλώματα) με αναβλύζοντα νερά. Εξηγείται ως «Ανάβρυτα», από το τοπικό «βυρό» (= τόπος με ύφυγρο έδαφος, όπου αναβλύζει νερό που συγκεντρώνεται σε αβαθείς λάκκους) < ρίζα «(F)ρυ-» του «φέω» > αρχ. Ελλ. «βρύω» (= γέμω, αφθονώ, βρίθω - αναβλύζω νερό), «βρυν» (= νερό, Λατ. bua), «βρύλον» (= ελόφυτο, σπάρτο, βούρλο) > αρχ. Ελλ. «έδαφος βρύον», ή απλώς «βρύον», και με αναγρ. «βυρόν». Ως τοπωνυμία απαντάται συχνά στα Μαστοροχώρια, π.χ. στη Φυτόκο, Λούψικο, Λεσκάτσι και αλλού.

Γαλάζια πόρτα η : Το νέο νεκροταφείο του χωριού, λίγο έξω και Β του χωριού, το οποίο μεταφέρθηκε εκεί κατά την περίοδο 1925/30, για να κτιστεί στην παλιά του θέση εντός του οικισμού το νέο σχολείο. Ονομάστηκε έτσι, επειδή η μεταλλική θύρα της εισόδου στον λιθόκτιστο περίβολο είχε πρωτοχρωματιστεί με γαλάζιο χρώμα.

Γελαδαριά η : Τοποθεσία πέρα από τη θέση «Κόντσμα», όπου τα βόδια (τα αγελάδια) έβοσκαν και εστάλιζαν.

Γεφύρι(ι) το : Ο χώρος γύρω από το παμπάλαιο, πέτρινο, δικάμαρο «Καντσιώτικο γεφύρι» ή «γέφυρα Κάντσικου» στον Σαραντάπορο ποταμό, στα Β του χωριού. Το γεφύρι χτίστηκε το **1717**, κατά την επιγραφή/πλάκα που είναι εντοιχισμένη σ' αυτό, και χρηματοδοτήθηκε από την μπίεσσα της «Λιάκας», κατά την παράδοση.

Γιάνν_Ίτσαρ(η)ς ο | Γιαννίτσαρ(η) η : [Στ' Γιάνν' Ίτσαρ' > η Γιαννίτσαρ'] Υψηλόσταθμη τοποθεσία ΝΑ του χωριού και καλό λιβάδι προβάτων. Δείχνει κυριωνυμία. Ο κτηνοτρόφος *Γιάννης Ίτσαρης* έβοσκε εδώ τα ποιμνιά του. Το επώνυμο *Ίτσαρης* υπήρχε άλλοτε στο γειτονικό χωριό Φούρκα. Στο (9) της βιβλιογραφίας γράφεται λανθασμένα «Γενίτσαρος» και αιτιολογείται ως «*τοποθεσία Καντσίκου όπου κάποιος γενίτσαρος εφονεύθη*». Το ίδιο τοπωνύμιο υπάρχει και στη γειτονική Φούρκα.

Γιωργανάδ(ι)κο το | Γιουργανάδ(ι)κο το : Είναι μέρος υψηλόσταθμο, στο σύρραχο περίπου, κατάλληλο ως βοσκότοπος. Η κατάληξη «-άδικο» δείχνει κτητορωνυμία. Φαίνεται πως, πάλαι ποτέ, κάποιος με επώνυμο *Γιωργάνος/Γιωργάνας* έβοσκε εδώ τα κοπάδια του, ή ήταν ιδιοκτήτης της περιοχής. Ιδέ και «Γιωργάνος» στη Σέλτση. Γένος *Γεωργίου* υπήρχε άλλοτε στο χωριό.

Γκαλντιρίμια τα : Παρόχθια του Σαραντάπορου ποταμού περιοχή με εμφανή υπολείμματα λιθόστρωτου δρόμου, από τη θέση «Τέρνια» μέχρι τη θέση «Λευτεροχώρι». Τα ίχνη της λιθόστρωτης οδού συνεχίζουν κατά μήκος του ποταμού και στην έκταση των παρακείμενων χωριών Μπλήζιανη και Καστάνιανη. Η ονομασία προέκυψε από το νέο Ελλ. «καλντερίμι» (= λιθόστρωτο δρόμου, Αλβ. kalldërim, Λατ. pavimentum, παλ. Σλ. djno, αρχ. Ελλ. «στρωτή οδός», Λατ. strata via), αντιδάνειο εκ του Τουρκ. kaldirim (=

πεζοδρόμιο) < αρχ. Ελλ. «καλλοντή ρύμη» (= εξωραϊσμένη είτε σεσαγμένη οδός, πεζόδρομος, Λατ. *ranita via*).

Γκίμω η : Τοποθεσία πλησίον του χωριού, σε επαφή με τον «Τρανό Λάκκο», από όπου ακούγεται έντονα το βουητό του βρέμοντος νερού, όταν βρέχει και το ρέμα είναι φουσκωμένο. Ερμηνεύεται ως «Βουϊστή | Βροντερή», από το Αλβ. *gjimoj* (= βουΐζω, αντηχώ, κυρίως επί θαλάσσης, βροντής, ποταμού, βουνού, κ.λπ.) < Λατ. *gemo* (= βογγάω, στενάζω). Ιδέ ομοιόσημο «Βροντήσ(ι)/Βροντήτσ(ι)» στη Στράτσιανη, «Ρέπιτο» στη Ζέρμα.

Γκόλιο το : Κορυφογραμμή με μεγάλο υψόμετρο υπεράνω της ζώνης της οξιάς, τελείως γυμνή από δένδρα, εξαίρετο βοσκοτόπι, φυσικό όριο με την Μπλήζιανη, στην οποία μερικώς ανήκει. Εξηγείται ως «Γυμνό | Ψιλό | Φαλακρό», από το παλ. Σλ. *golj/golu* (= γυμνός). Είναι σύνηθες τοπωνύμιο στα Μαστοροχώρια, π.χ. στα χωριά Λεσκάτσι, Σέλτση και αλλού.

Γκουλουμπίνα η : [Στ' Γκουλουμπίνα] Σχετικά επίπεδη έκταση εγγύς και ΝΔ του χωριού, όπου υπάρχει πηγή άφθονου νερού, από την οποία και σήμερα υδρεύεται το χωριό. Σημαίνει «Μεγάλη Πηγή | Κεφαλόβρυσσο», από το Σλ. *golem* (= μεγάλος, Βουλγ. *goljam*) + Βουλγ. *binar/bunar* (= πηγή) < Τουρκ. *pinar/runar* (= πηγή). Ιδέ και τοπωνυμίες με πηγή: «Πίνα» στο Κεράσοβο, «Μαυρομπίνα» στη Βούρμπιανη και «Μπινομηλιά» στο Λεσκάτσι. Για το πρώτο μέρος ιδέ «Γκουλιούμ'πάτι» στο Τούρνοβο.

Γκούμας ο : [Στ' Γκούμα] Δείχνει για κυριωνυμία. Επώνυμο *Γκούμας* και τοπωνύμιο «Γκουμαίικα» υπάρχει στο γειτονικό Κεράσοβο. Στα Αλβ. *Guma* (= Ιάκωβος), απλολογία του Ελλ. *Γιακουμής* (= Ιάκωβος). Η περιοχή δεν έχει έδαφος αμμώδες για να ερμηνευτεί από το Αλβ. *kum-i* (= άμμος) < Τουρκ. *kum* (= άμμος).

Γκουτζιλιάς ο : [Στ' Γκουτζιλιά] Είναι τόπος απόμακρος, στους πρόποδες της θέσης «Κόντσμα», Α του χωριού, κλειστός από υψηλή πυκνή βλάστηση. Δείχνει για κυριωνυμία, που σημαίνει ότι κάποιος με επώνυμο *Γκουτζιλιάς* νεμόταν αυτόν τον χώρο.

Γκρυτσιάρ(η) η : [Στ'ν Κρυτσιάρ' > Σ' Γκρυτσιάρ'] Έκταση ΒΔ του χωριού, με εμφανή μεγάλη σχισμή στο έδαφος από υπάρχουσα κατολίσθηση. Εξηγείται ως «Πρωτορρωγμή | Αρχική σχισμή», από το Αλβ. *kye* (= αρχή, κεφαλή, πρώτος, κύριος, αρχηγός, τρανός) + Αλβ. *çarë-a* (= σχισμή, ρωγμή). Για το πρώτο συνθετικό ιδέ και «Κρύηδες».

Γραβιά τα : Μέρος με πολλά δένδρα, λεγόμενα στην επιχώρια γλώσσα «γράβοι/γραβιά» (= τα φυτά *καρπίνος ο βετουλοειδής* και *καρπίνος ο ανατολικός*) < αρχ. Ελλ. «εγγραύλης». Ιδέ και «Γράβος» στην Πυρσόγιαννη.

Γυαλένιος λάκκος ο : Λέγεται έτσι, επειδή η κοίτη του είναι τελείως καθαρή από φερτά υλικά, κοινώς είναι *γυαλί*, λόγω της φυσικής λειότητας του πετρώματος.

Δέσ(η) η : Από τη θέση αυτή έπαιρναν με «δέση» το νερό από τον «Τρανό Λάκκο» και με αυλάκι το έφερναν στο χωριό, για το πότισμα των κήπων στη θέση «Σκήπ'ς/Κάμπος».

Εξηγείται από το νέο Ελλ. «δέση» (= μικρό ανάχωμα, που γίνεται μέσα στην κοίτη ρέματος, για την παροχέτευση του νερού). Όρα ίδιο τοπωνύμιο στον Ίσβορο και αλλού, καθώς και «Δέσινα» στη Μόλιστα.

Έλατος ο : Έκταση Δ του χωριού, με αρκετά έλατα, από όπου και η ονομασία. Στο (9) της βιβλιογραφίας αναφέρεται: «*τοποθεσία Καντσίκου εις ήν υπήρχε ελάτη διακρινόμενη των άλλων διά το πάχος και το ύψος της*». Τέτοιο χαρακτηριστικό έλατο δεν υπάρχει τώρα.

Ζιερωτ(ι)νό το : Μέρος που ανήκει στο όμορο και αντίκρυ κείμενο χωριό Ζέρμα. Οι αυτόχθονες, αλλά και οι περίοικοι, πάντα λένουν «Ζιερωτ'νός-ή-ό» και όχι το λόγιο «Ζιερωτ'νός-ή-ό». Εξηγείται από το όνομα του χωριού Ζέρμα, στο ειδικό κεφάλαιο «*Ερμηνευτική προσέγγιση ονομάτων οικισμών/χωριών*», με αριθ. 12.

Καζέρμα η : [Στ'ν Καζέρμα > Σ' Γκαζέρμα] Υποπεριοχή της θέσης «Ταμπούρι», όπου, κατά διασωθείσες ομολογίες, υπήρχε τον παλιό καιρό στρατιωτική εγκατάσταση για τη φύλαξη του περάσματος Μακεδονία-Ηπειρος. Ερμηνεύεται ως «Στρατώνας | Φυλάκιο», από το νέο Ελλ. «*καζάρμα*» (= στρατώνας, Ιταλ. *cazerna*, Βλαχ. *căzearmă*, Βουλγ. *kazárma*) < Λατ. *quaterna* (= ανά τέσσερα), ήτοι φυλάκιο για τέσσερις στρατιώτες. Όρα και «Καζάρμα» στο Κεράσοβο.

Καζμούλ(η) η : [Στ'ν Καζμούλ'/Καζmul > Σ' Γκαζμούλ'/Gažmul] Τόπος με μεγάλο υψόμετρο πλησιόχωρος με βοσκοτόπους. Αποδίδεται ως «Μουλαρόσταβλος | Ημιονοστάσιο», από το Λατ. *casa* (= καλύβα) + Λατ. *mulus* (= ημίονος, ορεύς). Φαίνεται πως, κάποτε στο παρελθόν, οι φύλακες, από τις κοντινές στρατιωτικές θέσεις «Καταυλισμός», «Ταμπούρι», «Καζέρμα», «Σιτσίνη», είχαν φτιάξει εκεί ιπποστάσιο όπου στάβλιζαν τα υποζύγια τους.

Καλάμ(ι) το : Θέση σε επαφή με το χωριό, κοντά στο παρεκκλήσι «Αι Θανάσης», όπου υπάρχει μικροπηγή και λιγοστά *καλάμια*, εξού η ονομασία. Όρα ίδια τοπωνυμία στο Λούσικο, Βούρμπιανη και αλλού.

Καλιουρ(ι)κό το : Παραποτάμιο δύσβατο μέρος, με έντονη κλίση, πυκνή βλάστηση, περικλειστο και γι' αυτό αφόρητα ζεστό κατά το θέρος. Στην όχθη του Σαραντάπορου υψώνεται ένας πελώριος βράχος. Υπήρχαν εδώ καλύβες διαχείμασης αιγοπροβάτων, οπότε αποδίδεται ως «Θερμό | Διάπυρο», από το μsn Λατ. *caloricus* (= θερμικός, θερμός, Λατ. *calidus/caldus*) < Λατ. *calor/caloris* (= θερμότητα), με εκφορά του Λ ως Λι, λόγω του ακολουθούντος Ο, κατά την συνήθεια των αλβανόφωνων. Ιδέ και ομόσημα «Τέρνια», επίσης παραποτάμια.

Δεν φαίνεται δυνατή ερμηνεία εκ του Ελλ. «*καλογερικό*», γιατί οι παθήσεις των φθόγγων είναι πολλές και δυσεξηγήτες. Επί πλέον, δεν υπάρχει ουδεμία θύμηση ότι εκεί υπήρχε κάτι το εκκλησιαστικό, ούτε καν κάποιο «*βακούφικο*» κτήμα.

Κάλλεσια πέτρα η : [Στ'ν Κάλλεσια τ'ν πέτρα > Σ' Γκάλλεσια τ' μπέτρα] Τοποθεσία Α του χωριού, που έχει μεγάλη πέτρα με όψη παρδαλή. Ερμηνεύεται ως «Παρδαλόπετρα |

Ποικιλόχρωμη Πέτρα», εκ του τοπικού «*κάλλεσια*» (= ωραία, παρδαλή) < Ελλ. «*κάλλος*» (= ωραιότητα, καλλονή, ομορφιά), εξού και «*κάλλεσια προβατίνα*».

Στο (9) της βιβλιογραφίας γράφεται: «*τοποθεσία Καντσίκου, ονομασθείσα ούτως από μίαν μεγάλην πέτραν (βράχον), εξ ἧς εκρημνίσθη ξανθή γυνή της Λιάσκας, διότι κάλισια σημαίνει ξανθή*». Δεν είναι σωστή αυτή η ερμηνεία.

Καλτηρήκ(ι) το : Θέση που βρίσκεται σε μεγάλο υψόμετρο, πάνω στην κορυφογραμμή, με απέραντη θέα. Αποδίδεται ως «Πανόραμα», από το Ελλ. «*καλό*» + «*τηρώ*» (= παρατηρώ, βλέπω). Παρόμοια θέση στην Καστάνιανη την ονομάζουν «Ορασια».

Κάμπος ο : [Στουν Κάμπου > Στου Γκάμπου] Το ίσιωμα στους πρόποδες του χωριού, γεμάτο κήπους (με λάχανα και πράσα), γι' αυτό λέγεται και «Σκήπ'ς». Εξηγείται από το νέο Ελλ. «*κάμπος*» < Λατ. *campus* (= πεδίο, πεδιάδα, έμπεδα).

Κάντσ(ι)κο το : [Στου Κάντσ'κου] Είναι το παλιό όνομα του χωριού, το οποίο τώρα μετονομάστηκε σε Δροσοπηγή. Εξηγείται, με αριθ. 15, στο ειδικό κεφάλαιο «*Ερμηνευτική προσέγγιση ονομάτων οικισμών/χωριών*».

Καντσ(ι)κούλ(ι) το : [Στου Καντσ'κούλ'] Τοποθεσία με εμφανή ίχνη οικισμού, πλησίον και Α της «Λιάσκας». Είναι υποκορ. της λέξης Κάντσικο. Εξ αυτού τεμαίρεται ότι προϋπήρχε το χωριό Κάντσικο (ως πρωτεύον) και έπεται χρονικώς το Καντσικούλι (ως δευτερεύον). Λογικά, το αντίστροφο δεν μπορεί να ισχύει. Για άγνωστους σε μας λόγους, ο οικισμός αυτός χάθηκε, όπως και οι κοντινοί οικισμοί «Λιάσκα» και «Κουσαρτσ(ι)κό».

Καραγιώργος ο : Κορυφαία τοποθεσία, παρά την κορυφή «Ταμπούρι», εκτεινόμενη και στον χώρο της Φούρκας. Γι' αυτόν τον *Καραγιώργο* δεν γνωρίζουμε κάτι σχετικό.

Καραούλ(ι) το : Μέρος πάνω και Ν από το χωριό, που από τη φύση του έχει απέραντη θέα, γεγονός που το καθιστά εξαιρετο παρατηρητήριο. Αποδίδεται ως «Παρατηρητήριο | Βίγλα | Σκοπιά», από το επιχώριο «*καραούλι*» (= σκοπιά, φρουρά, Σερβ. *karaul* - παρατηρητήριο) < Ισπαν. *caracol*, Βενετ. *caraguol* και Τουρκ. *karakul* (= φυλάκιο, σκοπιά - περίπολος). Όρα ίδιο τοπωνύμιο στην Μπλήζιανη, Ζέρμα και αλλού.

Καρκατσέλ(η) η : [Στ'ν Καρκατσέλ' > Σ' Γκαρκατσέλ'] Χώρος απόμακρος με μεγάλο υψόμετρο, ΝΑ του χωριού, περικλειστος και κατάφυτος, γι' αυτό λένε ότι εκεί διαβιούν οι λεγόμενοι στην επιχώρια γλώσσα «*καρκαντζέλοι*» (= κακά δαιμόνια, καλικάντζαροι), εξού και η ονομασία, με μεταφορά στον ενικό αριθμό.

Η ονομασία, από τον τρόπο που εκφέρεται, δείχνει ότι δεν μπορεί να είναι κυριωνυμία.

Κασκούρ(ι) το : [Στο Kaşkur] Μέρος Δ του χωριού, σχετικά ομαλό, με πηγή νερού, όπου κατά κανόνα λειτουργούσε τυροκομείο (*μπατζαρειό*, στην τοπική γλώσσα, Λατ. *caseale*). Αποδίδεται ως «Τυροκομείο», από το Λατ. *caseus* (= τυρί, Βλαχ. *caşu*, Αλβ. *kash*) + Λατ. *curo* (= φροντίζω, θεραπεύω, επιμελούμαι).

Καστανάδ(ι)κα τα : [Στα Καστανάδ'κα] Τόπος Β του χωριού με αμπέλια και οπωρικά. Είναι κτητορωνυμία, λόγω της κατάληξης «-άδικα». Κάποιος με επώνυμο *Καστανάς* ήταν παλιά κτήτορας του τόπου. Τώρα κανείς δεν ξέρει κάτι γι' αυτόν.

Καστριμπούκα η : [Στ'ν Καστριμπούκα > Σ' Γκαστριμπούκα] Τόπος με μεγάλο υψόμετρο, χαμηλότερα από την κορυφή «Ταμπούρι». Από τη θέση αυτή και πάνω αρχίζει η ζώνη της οξιάς (φηγεδών, fagetum). Αποδίδεται ως «Κλαδεμένη Οξιά», από το Σλ. *kastrja* (= κλαδεύω) < Λατ. *castro* (= εκτέμνω, κολοβώνω) + παλ. Σλ. *bukji* (= οξιά, φηγός, Βουλγ. *buk*, Σερβ. *bukva/buka*), επειδή εδώ κλάδευαν, τον παλιό καιρό, τις οξιές και το φύλλωμα, ηλιασμένο και ξερό, το έδιναν τροφή στα ζώα το χειμώνα. Ιδέ και «Μπούκα» στη Σταρίτσιανη.

Καταυλισμός ο : Τοποθεσία σε μεγάλο υψόμετρο, κοντά στον «Αϊ Λιά», όπου είχε εγκατασταθεί κάποτε στρατιωτικός καταυλισμός. Κανείς δε θυμάται κάτι σχετικό τώρα.

Καψάλια τα : Έκταση ΝΑ του χωριού, κοντά στη τοποθεσία «Λιάσκα». Κάποτε κάηκε το μέρος και ονομάστηκε έτσι. Όρα «Καψάλα» στην Μπλήζιανη και Κόνιτσα. Ιδέ ομοιόσημη «Παπαλαένη» στην Καστάνιανη και Μόλιστα, καθώς και «Γκόνια» στη Σέλτση.

Κέδρα τα : Μέρος στα Α του χωριού όπου αφθονούν τα «κέδρα», δηλ. το φυτό άρκευθος, άλλως *γιουνίπερος ο οξύκεδρος*, κοινώς «αδρίτσι».

Κερασιά η : [Στην Κερασιά > Σ' Γκερασιά] Θέση ΒΑ του χωριού, παρά το Σαραντάπορο ποταμό, όπου, καθώς δείχνει το όνομά της, υπήρχε χαρακτηριστική *κερασιά*.

Κήπ(οι) οι : Είναι η τοποθεσία «Σκήπ'ς» στη βάση του χωριού.

Κλέφτ(η)ς ο : [Στουν Κλέφτ' > Στου Γκλέφτ'] Τοποθεσία Δ του χωριού, υποπεριοχή της θέσης «Μισιουράδικα», με πυκνά ψηλά πεύκα, όπου σκοτώθηκε ξένος ληστής από απόσπασμα στρατονόμων, περί τα τέλη της δεκαετίας του 1920, και έκτοτε ονομάστηκε έτσι.

Στο (9) της βιβλιογραφίας σημειώνεται: «... *προ ετών εις την θέσιν ταύτην ελθόντες κλέφτες από την Θεσσαλίαν εμοίραζον τα κέρδη των, ηγέρθη όμως φιλονικία, εξ ής εφονεύθη εις, του οποίου το μνήμα σώζεται*». Η διατύπωση αυτή δεν είναι ορθή.

Κοινά τα : Θέση ΒΔ του χωριού, ήπια και υψομετρικά χαμηλή, κατάλληλη για ξεχειμώνιασμα ζώων. Δεν είναι εμφανές ποια πράγματα ήσαν κοινά. Ενδεχομένως να υποδηλώνεται και οργάνωση κοινοβίου. Ίδια τοπωνυμία υπάρχει στη Μόλιστα και Μπλήζιανη. Όρα περίπου ομοιόσημη «Ντρούγκα» εδώ και στον Ίσβορο .

Κόκκινο χόμα το : Τοποθεσία κοντινή στο χωριό, πέρα από την «Πέρδικα», με κόκκινο χόμα, το οποίο έβαφε έντονα και ανεξίτηλα ερυθρά. Με αυτό έγραφαν συνθήματα στο σχολείο και στο γεφύρι, κατά την περίοδο της κατοχής και της αντίστασης, τα οποία διακρίνονται ακόμα και τώρα. Ιδέ και «Κοκκινόης» στην Καστάνιανη.

Κόντσμα το | Κόντζμα το : Ευρεία έκταση, σχετικά ομαλή, ΝΑ του χωριού και σε μεγάλη απόσταση από αυτό, πίσω από την ορατή κορυφογραμμή, όπου υπάρχει παλιό πέτρινο εικόνισμα. Εξηγείται ως «Εικόνισμα», από το επιχώριο «κόντσμα/κόντζμα» (= εικόνισμα). Είναι σύνηθες τοπωνύμιο στα Μαστοροχώρια.

Κορομηλιά η : [Σ' Γκουρουμπλιά] Μακρινός τόπος, σημαινόμενος άλλοτε από μεγάλη «κορομηλιά» (= το οπωροφόρο *προύνη η εμβόλιμος*).

Κουνιά η : [Στ'ν Κουνιά > Σ' Γκουνιά] Τοποθεσία με πολύ μεγάλο υψόμετρο, πυκνή βλάστηση κωνοφόρων, στο σύρραχο περίπου, Ν και μακριά από το χωριό. Αποδίδεται ως «Πευκώνας | Στροβιλιά | Κουκουναριά», από το αρχ. Ελλ. η «κώνος» (= κουκουναριά, πεύκο). Όρα ίδια τοπωνυμία σε Σταρίτσιανη, Λεσκάτσι, καθώς και «Κουνιές» στην Πλάβαλη.

Από το νέο Ελλ. «κούνια» < Λατ. *cupa* (= λίκνο, αιώρα), δεν μπορεί να προκύψει λογική ερμηνεία.

Κουρί το : Υπάρχουν δύο θέσεις με αυτό το όνομα. Η πρώτη είναι ένα πυκνό δασύλλιο, που υπέρκειται του χωριού, στα Δ και πολύ σιμά στο χωριό. Η δεύτερη είναι ομοίως σύδενδρος τόπος στα Α του χωριού, στη ράχη της θέσης «Λιασιώτικο». Ερμηνεύεται ως «Δασύλλιο», εκ του τοπικού «κουρί» (= δασύλλιο, δρυμός, νάπη) < Τουρκ. *koru* (= μικρό δάσος, άλσος, Αλβ. *korie/koria*, Ρουμ. *codru*). Όρα ίδια τοπωνυμία στο Τούρνοβο, Κόνιτσα, Σέλση, καθώς και «Κορία» στο Πληκάτι.

Κουσαρτσ(ι)κό το : [Στου Κουσαρτσ'κό] Όνομα τόπου απόμακρου και παλιού οικισμού, στα Α του χωριού, χαμηλότερα από το μοναστήρι της Παναγίας Κλαδόρας/Κλαδόρμης [τόρα μοναστήρι Φούρκας], ο οποίος μερικώς ανήκει στο Κάντσικο, ενώ η μεγαλύτερη έκτασή του υπάγεται στη Ζέρμα. Αποδίδεται ως «Ληστήριο | Λημέρι κλεφτών | Άντρο ληστών», από το θέμα του Αλβ. *kusar-i* και παλ. Σλ. *kurjsarj* (= ληστής, κλέφτης, άρπαγας, πειρατής, Ιταλ. *cossaro*) < Ελλ. «κούρσος» και «κουρσάρος» < Λατ. *cursus* (= δρόμος, φορά, πλούς) + Σλ. τέρμα -*sko/-sko*. Ιδέ και οικωνύμιο Κορσάτσικο στο ειδικό κεφάλαιο «Ερμηνευτική προσέγγιση ονομάτων οικισμών/χωριών», που τώρα ταυτίζεται με την τοπωνυμία «Κορσάτσικο» στον Ίσβορο.

Στο (9) της βιβλιογραφίας λάθος γράφεται «Κοσταρτσικό» και ερμηνεύεται ως «τοποθεσία πρώην συνοικία Ζέρμας, ής αρχηγός ήτο εις Κώστας», ερμηνεία παντελώς λανθασμένη.

Κουτροβίλ(η) η : [Στ'ν Κουτροβίλ' > Σ' Γκουτροβίλ'] Ραχιαία θέση Δ του χωριού, με υψηλό διαβρωμένο βράχο/πέτρα στην κορυφή και πανοραματική θέα στην κοιλάδα του Σαραντάπορου ποταμού. Αποδίδεται ως «Πετροσκοπία | Πετροφυλακή», από το Ελλ. «κοτρώνι» (= μέγας λίθος) + Ελλ. «βίγλα» (= σκοπιά, παρατηρητήριο) < Λατ. *vigilia* (= εγρήγορση, φύλαξη, αγρυπνία), επειδή η θέση έχει εξαιρετική θέα προς την κοίτη του Σαραντάπορου. Στους ελληνικούς χάρτες αναγράφεται ως «Μεγάλη πέτρα».

Κρασιά η : [Στ'ν Κρασιά > Σ' Γκρασιά] Υπάρχουν δύο τοποθεσίες με αυτό το όνομα. Μία Α του χωριού και η άλλη Ν αυτού και σε μεγάλο υψόμετρο. Είναι φυτωνυμία. Κάποια μεγάλη και χαρακτηριστική *κρασιά* που ήταν εκεί στάθηκε αιτία για το όνομα.

Κριθάρια τα : Μεγάλη έκταση, κάτω ακριβώς από την κορυφή «Άι Λιάς», όπου στα εκεί χωράφια έσπερναν πάντα κριθάρι, εξού και το όνομα. Χωρίζεται στις υποπεριοχές «Πάνω κριθάρια» και «Κάτω κριθάρια». Όρα ίδια τοποθεσία στη Μόλιστα.

Κρήδες οι : Η κορυφαία γειτονιά του χωριού. Οι κάτοικοί της εκκλησιάζονταν στον παρακείμενο παρεκκλήσι «Άι Θανάσ(η)ς». Θρυλείται ότι ήσαν οι πρώτοι οικιστές του χωριού, γεγονός που επιβεβαιώνει η ερμηνεία ως «Αρχικοί | Πρώτοι», από το Αλβ. krye (= αρχή, κεφαλή, πρώτος, κύριος, αρχηγός).

Κρυσπήγαδο το : Μέρος Δ του χωριού, με αρκετή βλάστηση και πηγή με κρύο νερό, από όπου και το όνομά του.

Λαιμός ο : Θέση πολύ υψηλή, αυχέννας της κορυφογραμμής, που είναι στενό πέρασμα/δίοδος προς την κορυφή «Τρανταφ'λλιά», ΝΔ του χωριού. Εξηγείται από το Ελλ. «*λαιμός*» (= δειράς, δηλ. στενό πέρασμα ράχης). Ιδέ ομοίωση «Λαιμός του Νταβέλη» και «Λαιμός του Ρόμπολου» στην Κόνιτσα.

Λάκκος του Τζιάτζιου ο : [Στ' Τζιάτζ' του λάκκου] Ρέμα Α του χωριού, κατερχόμενο από την τοποθεσία «Καντσικούλι» στον Σαραντάπορο, το οποίο αποδόθηκε σε κάποιον ονόματι *Τζιάτζιος/Τζιάτζιας*. Στο (9) της βιβλιογραφίας γράφεται το εξής: «*τοποθεσία Καντσίκου επικλινής, εδώ λέγουν ότι εκρύβει ο φοβερός ληστής Τζιάτζιας, καταδιωκόμενος υπό κατοίκων του Επταχωρίου της Μακεδονίας, του συνορεύοντος με το Κάντσικον. Ένας εκ των διωκτών τον αντελήφθη εις το σπήλαιον, όπερ υπάρχει εις την θέσιν ταύτην, τον εφόνευσε. Λέγουν ότι είχε μαζί πολλά εκ των κλαπέντων και φλυτζάνια, τεμάχια των οποίων ευρίσκουν ακόμη*».

Λάκκος του Φάτσ(η) ο : [Στου Λάκκου τ' Φάτσ'] Ρέμα που διαρρέει την περιοχή «Φάτσης».

Λατζινιές οι : [Στ'ς Λατζινιές] Τόπος σχετικά ίσιος, δασωμένος με ξέφωτα, Δ του χωριού, στα όρια προς τη «Μεγαληράχη». Αποδίδεται ως «Ξέφωτα | Δασοξέφωτα», από το Σερβ. lazina (= τμήμα κομμένου δάσους, δηλ. ξέφωτο, τοπικώς *ρόγκι*) < Λατ. lacina (= άκρα, γωνία, λωρίδα γης, τεμάχιο, τμήμα γης). Όρα ίδιο τοπωνύμιο στη Σέλτση, «Λαζινιές» στο Λεσκάτσι, ενώ στο Τούρνοβο υπάρχει τοπωνύμιο «Λαζίνια», με όμοια σημασία.

Λευκάδια τα : Τοποθεσία Α του χωριού, με αρκετά δένδρα λεύκες (*λευκάδια*, στην επιχώρια γλώσσα), από όπου και η ονομασία της.

Λευτεροχώρ(ι) το : Όνομα θέσης και παλιού οικισμού, ΒΔ του χωριού, παρά τον Σαραντάπορο ποταμό, στη χαμηλότερη απόληξη της «Μεγάλης ράχης», η οποία είναι το σύνορο με το χωριό Μπλήζιανη, στο οποίο μερικώς ανήκει. Όπως δείχνει το όνομα, ήταν

οικισμός ελεύθερων (όχι κολλήγων) αγροτών και κτηνοτρόφων, ο οποίος, για άγνωστο σε μας λόγο, χάθηκε. Ίσως δηώθηκε από Τουρκαλβανούς ληστές. Φημολογείται ότι τότε ένιοι εκ των κατοίκων του εγκαταστάθηκαν στο Κάντσικο και άλλοι στην κοντινότερη Μπλήζιανη. Λέγεται ότι εδώ υπήρχε η μονή των Αγίων Πάντων. Στο (9) της βιβλιογραφίας αναφέρεται: «...σώζεται το άγιο βήμα εκκλησίας».

Λεφτοκαρυά η : Μέρος Δ του χωριού, προς τη «Μεγαληράχη», όπου υπήρχε χαρακτηριστική *λεπτοκαρυά*, δηλ. φουντουκιά. Εδώ υπάρχει και βρύση που λέγεται «Πηγιάδι της Λεφτοκαρυάς».

Λιανούρα η : Τοποθεσία Δ του χωριού, με μεγάλο υψόμετρο, πάνω στην κορυφογραμμή στα όρια με το χωριό Κεράσοβο. Εδώ υπάρχει πυκνό δάσος από υψηλές και λεπτές οξιές, εξού και η ονομασία, από το Ελλ. «λιανός/λειανός» (= λεπτός, ψιλός). Ως τοπωνυμία απαντάται και σε άλλα Μαστοροχώρια, π.χ. Βούρμπιανη. Ιδέ και ομοίσημο «Λα Ληινούροι» στο Παλαιοσέλι.

Λιασιώτ(ι)κο το : Μέρος έναντι και Α του χωριού, που ανήκε στο πάλαι ποτέ υπαρκτό χωριό «Λιάσκα», εξού και η ονομασία. Χωρίζεται στις υποπεριοχές «Κάτω Λιασιώτ'κο» και «Πάνω Λιασιώτ'κο». Ομολογείται ότι στο «Κάτω Λιασιώτ'κο» εύρισκαν κεραμικά θραύσματα στα εκεί οργώματα.

Λιασιώτ(ι)κος λάκκος ο : Μεγάλο ρέμα που κατέρχεται από τα μέρη της «Λιάσκας» και ενώνεται χαμηλά με τον «Τρανό λάκκο».

Λιάσκα η : [Στ' Λιάσκα | Στ' Ljáska] Ομαλή και εύφορη έκταση, ακριβώς έναντι και Α του χωριού, πάνω σε προσήλια ράχη, καθώς και όνομα παλιού χωριού που υπήρχε σε εκείνη τη θέση, όπως μαρτυρούν τα εμφανή, ακόμη και τώρα, θεμέλια των κτισμάτων και το εξωκλήσι του «Άι Παντελεήμονα». Στον κώδικα της μονής Ζάμπορδας Γρεβενών αναγράφεται ως «Λιάσκα» 1 φορά πριν το έτος 1692, όπως στο (8) της βιβλιογραφίας σημειώνεται. Έχει πηγή με άφθονο νερό και ποτίστρες. Το χωριό αυτό χάθηκε πλήρως περί το μέσον του 18^ο αιώνα, όπως και το κοντινό «Καντ(ι)κούλι». Από τους συγγραφείς της γειτονικής Φούρκας γράφεται και με την ύστερη λόγια γραφή «Λιάτσικα».

Στο (7) της βιβλιογραφίας, στο λήμμα με αρ. 186, προτείνεται εξήγηση εκ του παλ. Σλ. Ijeska (= λεπτοκαρυά, Πολωνικά Iaska, Βουλγ. Ieska), οπότε αποδίδεται ως «Λεπτοκαρυά», με τροπή του e/je σε a/ja, [κατά το σχήμα: παλ. Σλ. Ijeto > Βουλγ. Ijato (= θέρος) | Σλ. sjeno/seno > Ελλ. «σανός» (= χόρτος, χιλός, φορβή)]. Θεωρώ σωστή τούτη την ερμηνεία, διότι στη σλάβικη ομογλωσσία απαντά και ο τύπος παλ. Σλ. Ijeskonj (= λεπτοκάρινος, Βουλγ. Ieskon, Πολωνικά Iaskowy). Ο τόπος θα είχε, στο απώτερο παρελθόν, πολλές λεπτοκαρυές. Ιδέ οικωνύμιο Λεσκάτσι, και παραμεθόρια κώμη «Λεσκοβίκι/Λιασκοβίκι» εντός της Αλβανίας. Σχετικό και το παλιό οικωνύμιο «Λιασκοβέτσι/Λιασκοβίτσι» του σημερινού χωριού «Λεπτοκαρυά» Ζαγορίου. Ομοίως και το οικωνύμιο «Λιάσκοβο» στη Φθιώτιδα και στα Τρίκαλα Θεσσαλίας που δεν υπάρχουν πλέον ως οικισμοί, το «Λιάσκοβο» (τώρα Φλωριάδα) στην επαρχία Βάλτου Αιτολοακαρνανίας, και το «Λιάσκοβο» (τώρα Πετρωτό) στην Αργιθέα Καρδίτσας.

Χωλαίνει γραμματικά η ερμηνεία ως «Προσήλια», από το Ελλ. «ηλιάζω/λιάζω» > *λιάστηκα/λιάσκα* > Λιάσκα, παρόλο που αυτό είναι αληθέστατο.

Λιβιάδ(ι) το : Ευρεία έκταση, σε πάρα πολύ μεγάλο υψόμετρο και πάνω από τη ζώνη της οξιάς, Ν του χωριού, κατάλληλη για βόσκηση προβάτων, δηλ. είναι λιβάδι, εξού και η ονομασία της.

Λιβιάδια τα : Τόπος ΒΔ του χωριού, με χαμηλό υψόμετρο, που είναι και εξαιρετο λιβάδι, από όπου και το όνομά του.

Λούτσες οι : [Στ'ς Λούτσες | Στ'ς Λούτσες] Θέση πάνω στον σημερινό αμαξιτό δρόμο προς το εξωκλήσι της «Παναγίας». Έχει αναβλύζοντα νερά και υπάρχει βρύση με στέγαστρο. Αποδίδεται ως «Νερόλακκοι», από το τοπικό «λούτσα» (= νερόλακκος, Αλβ. *Lucë*) και «έγινα λούτσα» (= βράχηκα), Αλβ. *Lucë-a* (= λάσπη, ακάθαρτο νερό – διάβροχα, μούσκεμα) και παλ. Σλ. *luža/kaluža* (= τέλμα, έλος). Εντεύθεν και «Καλούτσιανη», παραλίμνια συνοικία των Ιωαννίνων. Όρα ίδια τοπωνυμία στο Τούρνοβο.

Λυκαίοι οι : Γειτονιά του χωριού όπου συνοικεί το γένος *Λύκος*, γνωστό άλλοτε στο χωριό, που μετονομάστηκε σε *Μακρής*. Ιδέ σχόλιο στην τοπωνυμία «Νταλίπ».

Μάμ(ο)ς ο : [Στ' Μάμ'] Τοποθεσία απόμακρη κάτω από τη θέση «Ούσαλη». Κάποιοι *Μάμος*, άγνωστο τώρα επώνυμο, νεμόταν την έκταση. Μερικοί την ταυτίζουν με την τοποθεσία «Τσιούκαρη».

Μαντζαρά η : Υποπεριοχή της τοποθεσίας «Ρόγκος», σχετικά ομαλή και αντίκρυ με το χωριό. Ερμηνεύεται ως «Θέα | Θέαμα», από το Τουρκ. *manzara/manzar* (= θέα, θέαμα – όψη), επειδή βρίσκεται αντικριστά από το χωριό και έχει πανοραμική θέα προς αυτό. Είναι ελάχιστα πιθανό να σημαίνει και «Ασκητήριο ίππων», εξηγούμενο από το Γαλλ. *maneger* (= ασκώ ίππο, εκτελώ γυμνάσια, εκπαιδεύω), επειδή εδώ το Γαλλικό εκστρατευτικό σώμα, κατά τα έτη 1918/19, είχε εγκαταστήσει ιπποστάσιο και εκπαιδευε άνδρες και άλογα.

Μάρμαρο το : Υποπεριοχή της τοποθεσίας «Τζιάμος», όπου υπάρχει μεγάλος εξέχων βράχος (*μάρμαρο*, στην τοπική γλώσσα), από όπου και το όνομά της.

Μεγαληράχ(η) η : Η μεγάλη ράχη Δ και πολύ μακριά από το χωριό, που είναι και το φυσικό σύνορο με την Μπλήζιανη.

Μέκα η : Ομαλή σχετικά περιοχή, έναντι και ΝΑ του χωριού. Αποδίδεται ως «Απαλή | Ήπια», από το Σερβ. *mek/mekan* (= μαλακός, απαλός) και Βουλγ. *meko* (= μαλακό, απαλό, ήπιο, αβρό) < παλ. Σλ. *mjakjko* (= απαλό, μαλακό). Ιδέ ομόρριξη «Μέκους» στο Κεράσοβο.

Μέκιλα η : Τοποθεσία ΒΔ του χωριού, που είναι μια κοιλάδα κατάλληλη για διαβίωση ζωντανών. Αποδίδεται ως «Ήπια κοιλάδα», από το Σερβ. *mek* (= μαλακός, απαλός) και

Βουλγ. meko (= απαλό, μαλακό, ήπιο, αβρό) < παλ. Σλ. mjakjko (= απαλό, μαλακό) + ελληνογενές Σλ. kila (= κούλο, κοιλότης) < Ελλ. «κοιλιάς». Όρα και «Μέκα».

Μεσολάκκια τα : Χώρος ανάμεσα σε ρέματα (λάκκοι, στην τοπική γλώσσα), εξού και η ονομασία.

Μηλιά η : [Στ' Μπ'λιά] Θέση Α του χωριού πέραν από τον «Βαθύλακκο», όπου κάποια χαρακτηριστική μηλιά θα ήταν εκεί, από την οποία πήρε το όνομα η τοποθεσία.

Μηλιές οι : [Στ'ς Μπ'λιές] Μέρος Δ του χωριού, όπου υπήρχαν αρκετές ξινομηλιές, από όπου και η ονομασία.

Μισιουράδ(ι)κα τα : Τοποθεσία Δ του χωριού, προς τη «Μεγαληράχη» όπου τα όρια με τη Μπλήζιανη. Δείχνει και είναι κτητοριώνυμο, λόγω της κτητορικής κατάληξης «-άδικα». Το γένος *Μίσιος/Μισιουράς/Μισουράδες* υπήρχε παλιά στο χωριό.

Μόναχο πεύκο το : [Στου Μόναχου του πεύκου] Τόπος άδενδρος, στον οποίο κάποτε υπήρχε χαρακτηριστικό μοναχικό πεύκο, από όπου η ονομασία.

Μόναχος στάλος ο : [Στουν Μόναχου του στάλου] Μοναχική δασοσυστάδα με οξιές, σε μεγάλο υψόμετρο, κοντά στην κορυφή «Ταμπούρι», η οποία είναι και φυσικός «στάλος» για τα ζώα από τους γύρω βοσκοτόπους.

Λάθος συσχέτισαν κάποιοι την τοπωνυμία τούτη με μοναχούς/καλόγερους.

Μότσιαλ(η) η : [Στ' Μότσιαλ'] Ομαλό μέρος σε επαφή με το Α τμήμα του οικισμού, με έδαφος που αναβλύζει νερά. Υπάρχουν εκεί αρκετοί κήποι και είναι εμφανή τα καλάμια. Εξηγείται ως «Υγρότοπος | Βαρικό», από το τοπικό «μοτσιάλα» (= διαβροχή, μούσκεμα) < γενικώς Σλ. močila (= νερότοπος, βαρικός τόπος, Σερβ. mozar, Ρουμ. mocirla) < παλ. Σλ. moča (= έλος), močiti (= καταβρέχω, υγραίνω). Είναι σύννητες τοπωνύμιο σε πολλά Μαστοροχώρια, π.χ. Ζέρμα, Πυρσόγιαννη, Φυτόκος, Λεσκάτσι, και «Λα Μουτσιάλε» στο Παλαιοσέλι.

Μουλισ(ι)νά τα : Πολύ μακρινή τοποθεσία ΒΔ του χωριού με δάσος και χωράφια. Φαίνεται πως άλλοτε τα χωράφια θα ανήκαν σε κατοίκους από το χωριό Μόλιστα και ονομάστηκαν έτσι.

Μπάρα η : Απόμακρη θέση με μικρή εδαφική κοιλότητα που κρατάει νερό, εξού και η ονομασία, από το τοπικό «μπάρα» (= λάκκος με νερό) < Σλ. bara (= τέλμα, νερόλακκος).

Μπάρα του Μούζα η : [Στ' Μπάρα τ' Μούζα] Θέση όπου υπάρχει λάκκος με νερό σε χωράφι που ανήκει σε κάποιον με το παρωνύμιο *Μούζας*. Το παρωνύμιο αυτό λέγεται ακόμη στο χωριό για το γένος *Δημόκας*. Ερμηνεύεται από το επιχώριο «μπάρα» (= λάκκος με νερό) < Σλ. bara (= τέλμα, νερόλακκος).

Μπάρα του Βελλά η : [Στ' Μπάρα τ' Βελλά] Εδώ, σε παρακείμενο χωράφι που ανήκει στο υπαρκτό και σήμερα στο χωριό γένος *Βελλάς*, υπάρχει νερόλακκος, (*μπάρα*, στην τοπική γλώσσα), εξού και η ονομασία.

Μπιλιχάν(η) η : [Στ'ν Πιλιχάν' > Σ' Μπιλιχάν'] Τοποθεσία πυκνοδασωμένη και απόμακρη, ΝΑ του χωριού, πέρα από τη θέση «Γιαννίτσαρη». Το πιθανότερο είναι να σημαίνει είτε «Δασοκαλύβα», που θα υπήρχε κάποτε εκεί, εκ του Αλβ. *pyll-i* (= δάσος, δρυμός) + Αλβ. *hane* (= σπίτι) < Τουρκ. *hane* (= οικία), είτε «Πριονιστήριο», εκ του παλ. Σλ. *pila* (= πριόνι) + Τουρκ. *hane* (= οικία), αν ποτέ λειτουργούσε εκεί πριστήριο.

Εκ του τρόπου που προφέρεται δεν φαίνεται ότι μπορεί να είναι κτητορωνυμία, από κάποιον με το ομόηχο επώνυμο *Μπιλιχάνης*, που δεν μνημονεύεται από κανέναν στο χωριό.

Μπ'λός ο | Π'λός ο : [Στουν Π'λό > Στου Μπ'λό] Μέρος στη ράχη πάνω από τη «Λιάσκα», κατάφυτο από πεύκα, με πηγή νερού. Από εδώ προμηθεύονταν πηλό (άργιλο) και έφτιαχναν πήλινα ταψιά (*μπόντζες*, στην τοπική γλώσσα). Η τοπωνυμία σημαίνει «Πηλός». Το τοπωνύμιο υπάρχει και σε άλλα χωριά, π.χ. Σταρίτσιανη, Λεσκάτσι, Σέλτση.

Μπού(γ)ια η : Χαμήλωμα, παρά τον Σαραντάπορο ποταμό, ΒΔ του χωριού. Έχει έντονη ηχώ και στον παραμικρό θόρυβο, ο οποίος ακούγεται στην απέναντι πλαγιά. Εξηγείται ως «Βουϊστή | Ηχούσα», από το Αλβ. *bujë/buie* (= πάταγος, θόρυβος, κρότος) < Ελλ. «βοώ». Ίδιο τοπωνύμιο υπάρχει στο Λούψικο.

Μπουρδέμ(η)ς ο : [Στ' Μπουρδέμ' | Στ' Μπουρντέμ'] Ρέμα μεγάλου βάθους παρά το Β άκρο του οικισμού, από όπου πάντα διερχόταν ο κύριος δρόμος επικοινωνίας του χωριού προς τον Σαραντάπορο ποταμό και το «Γεφύρι». Λόγω του μεγάλου βάθους ανέκαθεν διαμόρφωναν εκεί κάποιο πέρασμα, όπως και στα πρόσφατα χρόνια (1927) με θολωτό πετρογέφυρο, τη «γέφυρα Μπουρδέμη». Ερμηνεύεται ως «Πέρασμα | Πέραμα | Διάβαση», από το παλ. Σλ. *brodj* (= διάβαση, πέρασμα, πόρος, Βουλγ. *brod*) > Σερβ. *brod* (= πορθμείο, πλοίο για πέρασμα στην έναντι πλευρά), με αναγραμματισμό και φωνητική έκταση του Ο σε U. Συνήθης είναι και η έκφραση «Στ' Μπουρδέμ' του λάκκου». Ίδέ και ονομασία περάσματος «Μπροντέμικο» στο Πληκάτι.

Ισόκυρα θα αποδιδόταν και ως «Ασφόδελος», από το τοπικό «*μπορντέμι/μπορντένι*» (= ασφόδελος, Λατ. *albucus*) < Αλβ. *bartheme* (= λευκόχρωμος) και *ba(r)der* (= ασφόδελος), αν το λευκανθές αυτό φυτό φύτρωνε εκεί. Τώρα, τέτοιο φυτό δεν απαντάται εκεί, αλλά δεν δύναται να αποκλειστεί η ύπαρξή του σε παρελθόντες αιώνες. Όμοιο ασφοδελότοπο στην Κόνιτσα τον ονομάζουν «Πάψ(ι)/Πάψ(ι)» < Βουλγ./Ρουμ. *pap* (= ασφόδελος, Τουρκ. *çiriş*).

Μύλ(οι) οι : [Στους Μύλους > Στ'ς Μύλ'ς] Μέρος κοντά στο χωριό, παρά τον «Τρανό Λάκκο», από όπου τροφοδοτούνταν με νερό οι υπάρχοντες εκεί μύλοι, που λειτουργούσαν τη χειμερινή περίοδο.

Μύλος ο : Η γύρω από τον μεγάλο νερόμυλο περιοχή, στην όχθη του Σαρανταπόρου ποταμού.

Ναχούτσα η : [Στ' Ναχούτσα] Έκταση κάτω ακριβώς από τη βάση του χωριού, σε επαφή με τα τελευταία κτίσματα. Διαρρέεται από τα νερά της κεντρικής βρύσης «Χώρας» και πάντα εκεί ήσαν κήποι. Είναι φυτωνυμία και αποδίδεται ως «Ρεβιθούσα | Ρεβιθόνας», από το Σλ. nahut (= ρεβίθι, κίκερ) < Τουρκ. naut/nohut (= ρεβίθι). Όρα και «Νόχτσια» στο Κεράσοβο.

Νταλίπ ο | Νταλίπ η : [Στ' Νταλίπ > η Νταλίπ] Τόπος κοντά και Δ του χωριού, πίσω από τη ράχη, όπου βγαίνει το βασικό μονοπάτι επικοινωνίας με όλες τις δυτικώς του χωριού ευρισκόμενες καλλιεργημένες εκτάσεις. Υπάρχει εδώ η μικρή βρύση «Σ' Νταλίπ' το πηγάδ'». Είναι κυριωνυμία, γιατί το όνομα «Νταλίπ/Dalip» ήταν και είναι σύνηθες στους μουσουλμάνους Αλβανούς. Ως εξήγηση μεταφέρουμε εδώ ό,τι στο (9) της βιβλιογραφίας αναφέρεται: «*Πηγάδι του Νταλίπ' : βρύση και γύρω τοποθεσία Καντσίκου, εδώ εσκοτώθη Τούρκος Νταλίπ υπό Καντσιωτών, προς ούς εφέρετο βαρβάρως*». Λέγεται ότι αυτόν τον Νταλίπ μπέη τον σκότωσαν οι «Λυκαίοι»

Νταλό(γ)ια η : [Σ' Νταλό(γ)ια] Ευρεία έκταση Α της «Λιάσκας», που προβάλλει πάνω από τη βαθιά κοιλάδα του «Βαθύλακκου», με εξαιρετική θέαση του Σαραντάπορου ποταμού. Αποδίδεται ως «Εξέχουσα», εννοείται θέση, από το Αλβ. dalloj (= εξέχω, προβάλλω – ξεχωρίζω, διακρίνω). Η ονομασία ίσως σχετίζεται με την φύλαξη του περάσματος του Σαραντάπορου ποταμού. Στους ελληνικούς χάρτες γράφτηκε ως «Αλώνια» από παρετυμολόγηση.

Ντραγασιά η | Δραγασιά η : Υπάρχουν δύο τοποθεσίες με το όνομα αυτό. Η πρώτη Δ του χωριού, και η δεύτερη πιο κάτω από τη «Λιάσκα». Έχουν καλή ορατότητα και από εκεί ο αγροφύλακας επέπτευε αμπέλια και καλλιέργειες. Εξηγείται ως «Παρατηρητήριο του Αγροφύλακα», γιατί στην τοπική γλώσσα «ντραγάτης/δραγάτης» (= αγροφύλακας) και «ντραγασιά/δραγασιά» (= καλύβι παρατηρητήριο του αγροφύλακα) < αρχ. Ελλ. «δέρκομαι» (= παρατηρώ). Ιδέ τοπωνυμία «Δραγατσιές» στη Μπλήζιανη. Ομοιας λειτουργίας θέση στο Παλαιοσέλι ονομάζεται «Λα Ντραγασίε».

Ντριγκουντίν(η) η : [Στ'ν Τριγκουντίν' > Σ' Ντριγκουντίν'] Μέρος Δ του χωριού, όπου, καθώς φαίνεται, παλιά υπήρχαν εκεί τρία οικήματα. Εξηγείται ως «Τρίσπιτη | Τρίοικη», από το Αλβ. tri (= τρία) + Αλβ. godinë-a (= κτίσμα, οίκημα, οικοδομή). Λέγεται ότι εδώ, στα χωράφια του γένους *Μακρής* και *Μουκούλης*, εύρισκαν σπαράγματα κεραμιδιών, γεγονός που στηρίζει τη δοθείσα ερμηνεία.

Ντρίχερις οι : [Στ'ς Ντρίχερις] Μέρος έντονα κατηφορικό, από το εξωκλήσι «Παναγιά» μέχρι τον Σαραντάπορο ποταμό, από όπου περνούσε ο δρόμος πρόσβασης προς το «Γεφύρι». Αποδίδεται ως «Τρίσγερτες | Κατακλινείς | Πολύ πλαγιερές», από το Σλ. tri (= τρις, τρεις φορές) + Σλ. hero (= πλαγίως, λοξώς, κεκλιμένως, γερτώς) > Σερβ. na-heriti (= κλίνω, γέρνω).

Ντρούγκα η : Αμπελική περιοχή χαμηλότερα από τη θέση «Πέβιτα» και μέχρι τον «Τρανό λάκκο». Το πιθανότερο είναι να σημαίνει «Εταιρεία | Κοινόβιο», από το παλ. Σλ. druga/družina (= φίλη, εταιρά, σύμμαχος, κοινωνός, κοινή – εταιρεία, κοινωνία,

κοινοπραξία, σύμπραξη, συμμορία, ομάδα, κ.λπ.). Ίσως είχαν εγκατασταθεί εδώ, κάποτε στον μεσαίωνα, σλαβόφωνοι που ζούσαν, κατά την τότε συνήθειά τους, κοινοβιακά/ομαδικά. Σχετική η ονομασία του υπαρκτού στο χωριό γένους «Ντρουζιαίοι» (σήμερα Βραζιώτης). Όρα ίδια τοπωνυμία στον Ίσβορο. Ιδέ ομοιόσημα «Κοινά» εδώ και στη Μόλιστα, Μπλήζιανη.

Ουβραγιές οι : Τόπος Ν του χωριού, κοντά σε παράρρεμα του «Τρανού Λάκκου», όπου υπήρχαν μικρά κηπάρια, δηλ. φυτώρια, πρασιές, για σπορά φυτών προς μεταφύτευση. Ερμηνεύεται ως «Σπορεία | Φυτώρια | Πρασιές», από το ομοιόσημο τοπικό «ουβραγιά/βραγιά» (= κηποτεμάχιο με διαμορφωμένο περίγυρο, επιμελώς καλλιεργημένο για σπορά λαχανικών προς μεταφύτευση) < Ελλ. «ούβια» (= περιθώριο, παρυφή – τοπικώς *περίκηπος*) + αμάρτυρο Ελλ. «φραγιά» (= τμήμα) < αρχ. Ελλ. «φρηγνύω» (= σπάζω, σχίζω). Όρα ίδια τοπωνυμία στη Βούρμπιανη. Σε κάθε περίπτωση είναι λάθος ερμηνεία από το Σλ. onrag/vrag (= χαράδρα), γιατί κάτι τέτοιο δεν ισχύει.

Ούσαλ(η) η : [Στ'ν Ούσαλ' > Στ' Νούσαλ'] Έκταση απόμακρη, γειτονική με το μοναστήρι της Κλαδόρας (Κλαδόρμης), με εκτεταμένη εδαφική κατολίσθηση κατερχόμενη μέχρι το «Κουσαρτσ(ι)κό», όπου μερικώς υπάγεται στη Ζέρμα. Ερμηνεύεται ως «Γαιοκατολίσθηση», από το τοπικό «ούσαλη» (= κατολίσθηση γαιών) < Ελλ. «χούς» (= χώμα) + «σαλεύω» (= κουνώ, ταρασσω). Όρα ίδια τοπωνυμία στη Σέλτση.

Παλιάμπελα τα : Υποπεριοχή της αμπελουργικής έκτασης Β του χωριού, όπου φαίνεται ότι υπήρχαν παλιά αμπέλια.

Παλιοκόπρια τα : Εδώ, Α του χωριού και κάτω περίπου από τη «Λιάσκα», φαίνεται ότι υπήρχαν σωρευμένες παλιές κοπριές, γι' αυτό και ονομάστηκε έτσι. Στο (9) της βιβλιογραφίας σημειώνεται: «*τοποθεσία Καντσίκου όπου εστάλιζαν οι κτηνοτρόφοι της παλιάς Λιάσκας τα αιγοπρόβατά των, έχουσα πολλήν παχείαν κοπριάν*». Ιδέ και «Παλιοκόπρι» στην Κόνιτσα.

Παλιόμ(υ)λος ο : Η περιοχή γύρω από τον παλιό νερόμυλο στον Σαραντάπορο ποταμό, στη θέση «Χατζή». Σχετικό το ομοιόσημο «Λα Παλιομοάρε» στο Παλαιοσέλι.

Παλιοπέβιτα η | Παλιοπέβιτις οι : [Στ'ν Παλιοπέβιτα > Σ' Μπαλιοπέβιτα | Στ'ς Παλιοπέβιτις] Υποπεριοχή της τοποθεσίας «Πέβιτα». Ερμηνεύεται ως «Παλιός αμπελώνας». Στο γειτονικό μακεδονικό χωριό Επταχώρι [Μπουρμπουτσ'κό] υπάρχει ευρεία παραποτάμια αμπελική περιοχή που ονομάζεται «Παλιοπέβιτα». Ιδέ «Παλιοπέβιτο» στη Ζέρμα.

Παλιοχώρ(ι) το : Έκταση πάνω και γύρω από το εξωκλήσι του «Αι Νικόλα», που ήταν και θέση παλιού οικισμού, με τον οποίο σχετίζεται το εξωκλήσι. Θρυλείται ότι οι κάτοικοί του μετακόμισαν στο Κάντισκο.

Παπασίμ(η) η : [Στ'ν Παπασίμ' > Σ' Μπαπασίμ'] Λιβαδότοπος για χορτονομή και βοσκή μαναριών, με πολλούς κήπους, σε επαφή με το χωριό. Ερμηνεύεται ως «Βοσκαριά | Βόσκημα», από το Σερβ. *porašem* (= βόσκω, αρχ. Ελλ. «πατέομαι», νέμω, Λατ. *pasco*, Βουλγ. *pasá*) < παλ. Σλ. *porasi* (= βοσκή), με αφομοίωση του ο σε α, όπως και στην τοπωνυμία «Παπαλαένη» της Καστάνιανης και Μόλιστας.

Λιγότερο πιθανή είναι η εκδοχή της κυριωνυμίας, από κάποιον «παπά Σίμη/Σίμο». Αυτή χωλαίνει λόγω του τρόπου εκφοράς της, παρόλο που στο χωριό υπάρχει γένος *Σίμος*.

Παπατσένγκα η : [Στ'ν Παπατσένγκα > Σ' Μπαπατσένγκα] Περιοχή χαμηλή, ΒΔ του χωριού, έναντι από το σημερινό χωριό Κεφαλοχώρι/Λούψικο, εξαιρετο βοσκοτόπι γιδιών, γεμάτη βαλανιδιές, από τις οποίες έκοβαν «κλαδί» και έβαζαν «κλαδαριές». Αποδίδεται ως «Βοσκαριά | Βοσκοτόπι», από ένα ομοίσημο Σερβ. *porašenka* < Σερβ. *porašen* (= βοσκηθέν μέρος, τόπος νεμηθείς) και *porašem* (= βόσκω, αρχ. Ελλ. «πατέομαι», νέμω, Λατ. *pasco*, Βουλγ. *pasá*) < παλ. Σλ. *poraseši* (= πλήρης νομή, καταβόσκηση) και *porasi* (= βοσκή), με αφομοίωση του ο σε α, όπως και στην τοπωνυμία «Παπασίμ(η)».

Λιγότερο πιθανή είναι η άποψη της κυριωνυμίας, από κάποιον «παπά Τσέγκα». Την αποδυναμώνει ο τρόπος που εκφέρεται η ονομασία, αλλά και ότι το όνομα *Τσέγκας* δεν είναι ακουστό στο χωριό, ενώ ως παρωνύμιο υπάρχει στην Πυρσόγιαννη.

Παπύρ(ι) το : [Στου Παπύρ'] Θέση χαμηλή, ΒΑ του χωριού, ανάμεσα στα ρέματα, χωρίς αμπέλια, γεμάτη βούρλα. Ερμηνεύεται ως «Βούρλο | Τύφη | Ράπη», εκ του τοπικού «παπύρ(ι)» (= το υδροχαρές φυτό *τύφη η στενόφυλλη*, κοινώς *ράπη*, Βουλγ. *parur*, που είναι είδος βούρλου με το οποίο φτιάχνουν ψάθες) < αρχ. Ελλ. «πάπυρος» (= υδροχαρές καλάμι).

Πάτρες οι : [Στ'ς Πάτρες | Στ'ς Πάτρις] Είναι τόπος χαμηλά προς το ποτάμι, ΒΔ του χωριού, έναντι από το σημερινό χωριό Κεφαλοχώρι, όπου παλιά διαχειμάζαν οι βοσκοί τα ποιμνιά τους. Φημολογείται ότι εκεί ήταν παλιός οικισμός του οποίου οι κάτοικοι μετοίκισαν στο Κάντισκο. Εξηγείται ως «Πατρίδες | Πάτριες», από το αρχ. Ελλ. «πάτρα» (= πατρίδα - πατρική καταγωγή ή γενιά).

Πατσιανάκ(η) η : [Στ'ν Πατσιανάκ' > Σ' Μπατσιανάκ'] Υποπεριοχή της τοποθεσίας «Αλεύρια», στη σμίξη των εκεί ρεμάτων. Δεν φαίνεται για κυριωνυμο. Ερμηνεύεται ως «Αλευρωμένη», παραφθορά από το Τουρκ. *pacalak* (= είδος αλεύρου, σμιγάδι). Το άγνωστο επεισόδιο που ονοματοδότησε τη θέση «Αλεύρια», πρέπει λογικά να σχετίζεται και με τούτο το τοπωνύμιο.

Πέβιτα η | Πέβιτις οι : [Στ'ν Πέβιτα > Σ' Μπέβιτα | Στ'ς Πέβιτις] Το κέντρο της αμπελουργικής έκτασης του χωριού, Β και χαμηλότερα από το εξωκλήσι «Παναγιά». Ερμηνεύεται ως «Αμπελώνας», από το Λατ. *per* (= στα, ανά, κατά, Ρουμ. *pe*) + Λατ. *vitis* (= κλήμα αμπέλου). Ιδέ και την τοπωνυμία «Μιτσιουπέβιτα» στην έναντι του Σαρανταπόρου ποταμού αντικριστή περιοχή, στη μεριά του χωριού Ζέρμα. Όρα και «Παλιοπέβιτα».

Πειρί του Γιάνν(η) το : [Στ' Γιάνν' το πειρί] Θέση απόμακρη, σε Δ κατεύθυνση, όπου, καθώς φαίνεται, κάποιος ονόματι *Γιάννης* είχε κατασκευάσει βρύση με ειδική κάνουλα με πείρο (*πειρί*, στην τοπική γλώσσα) για έλεγχο της ροής, η οποία έκανε εντύπωση για την πρωτοτυπία της, εξού και το όνομα.

Πέρδικα η : [Στ'ν Πέρδικα > Σ' Μπέρδικα] Θέση, πάνω από το χωριό, Ν και πλησίον αυτού, όπου πιθανώς υπάρχουν πολλά πουλιά πέρδικες και να ονομάστηκε έτσι. Υπάρχει και πηγή νερού εδώ που λέγεται «Στ'ς Πέρδικας το πηγάδ'» .

Πέτρα του Δημητρούλ(η) η : [Στ' Δημητρούλ' τ' μπέτρα] Επώνυμο *Δημητρούλης* υπάρχει και σήμερα στο χωριό.

Πηγάδ(ι) στη Νταλίπ το : [Στου Πηγάδ' στ' Νταλίπ] Πηγή στην περιοχή «Νταλίπ».

Πηγάδ(ι) της Λεφτοκαρυάς το : Πηγή στην τοποθεσία «Λεφτοκαρυά».

Πηγάδ(ι) της Πέρδικας το : [Στ'ς Πέρδικας το πηγάδ'] Βρύση στη θέση «Πέρδικα».

Πηγάδ(ι) της Τζίκας το : Βρύση στην παρυφή του χωριού. Ιδέ «Τζίκα».

Πηγάδ(ι) της Χώρας το : [Στ'ς Χώρας το πηγάδ'] Είναι η κεντρική βρύση/κρήνη στην πλατεία του χωριού. Ιδέ «Χώρας».

Πηγάδ(ι) του Μαργαρίτ(η) το : [Στ' Μαργαρίτ' του πηγάδ'] Βρύση και θέση κάτω από την τοποθεσία «Πρωτόπαπα», που αποδίδεται σε κάποιον ονόματι *Μαργαρίτη*. Φημολογείται ότι ήταν προεστός της «Λιάσκας», όπως και οι «Πρωτόγηρος» και «Πρωτόπαπας» των ομώνυμων θέσεων.

Πηγαδούλ(ι) το : Δευτερεύουσα βρύση/κρήνη μέσα στο χωριό. Όρα ίδια ονομασία βρύσης εντός του χωριού Σέλτση και Βούρμπιανη.

Πλάγια του Διαμάντ(η) τα : [Στ' Διαμάντ' τα πλάγια] Τα πλάγια και η ράχη Α της θέσης «Ντρίχερις», Β του χωριού προς το ποτάμι. Είναι κυριώνυμο. Κάποιος ονόματι *Διαμάντης* σχετίζεται με την τοποθεσία. Με το όνομα αυτό αναφέρεται από την τοπική παράδοση κάποιος κλέφτης επί τουρκοκρατίας, αγνώστων λοιπών στοιχείων.

Πλάκα η: [Στ'ν Πλάκα > Σ' Μπλάκα] Μέρος, χαμηλά Α και έναντι του χωριού, αρκετά ομαλό, όπου υπήρχαν σχιστόλιθοι, από τους οποίους έπαιρναν πλάκες, για την επιστέγαση των σπιτιών, εξού και η ονομασία. Όρα ίδια τοπωνυμία στο Κεράσοβο.

Πλάτονας ο : [Στουν Πλάτουνα > Στου Μπλάτουνα] Το κέντρο του χωριού, το μεσοχώρι, όπου η κεντρική κρήνη της «Χώρας» και η πλατεία με το τεράστιο πλατάμι, εξού και η ονομασία. Όρα ίδια τοπωνυμία στη Σέλτση και Κόνιτσα.

Πλατόνια τα : Είναι φυτωνυμία και αναφέρεται σε μακρινή θέση Α του οικισμού, με βρύση, πλησίον της οποίας υπάρχουν πλατάνια, εξού και η ονομασία. Η τοπωνυμία απαντάται και σε άλλα Μαστοροχώρια, π.χ. στο Κεράσοβο.

Προικιό της Αγόρωσ το : [Στ'ς Γόρωσ του προικιό] Είναι κυριωνυμία. Βρίσκεται Δ του χωριού. Το όνομα *Αγόρω/Γόρω* είναι πολύ συνηθισμένο στο χωριό. Η τοποθεσία φαίνεται ότι είχε δοθεί προίκα σε κάποια που έφερε το όνομα *Αγόρω*. Ιδέ και «Προικιό» σε Μόλιστα και Βούρμπιανη.

Προσήλιο το : Μέρος προσήλιο και χαμηλό, Β του χωριού.

Προσωρινά τα : [Στα Προυσουρινά] Απόμακρη τοποθεσία, ΝΑ του χωριού, παρά τα όρια με τη γειτονική Φούρκα. Ονομάστηκε έτσι, επειδή αμφισβητούταν η κυριότητά της από τους κατοίκους της γειτονικής Φούρκας και έγιναν δικαστικά προσωρινά μέτρα. Ιδέ σχετικό σχόλιο στο λήμμα «Αι Λιάς».

Πυτσέλ(ι) το [Στου Πυτσέλ'] Ευρεία περιοχή, καλός και υψηλός βοσκότοπος, στα Ν του χωριού, με διαμορφωμένη βρύση και λάκκους για το πότισμα ζώων. Αποδίδεται ως «Υδροφρέαρ | Πηγάδι», με τροπή του U σε Y, από το τοπικό «*πούσ(ι)/πούτσ(ι)*» (= πηγάδι, υδροφρέαρ) < Βλαχ. *putsel* (= μικρό υδροφρέαρ) < Λατ. *puteus* (= φρέαρ, όρυγμα, Ιταλ. *rozzo*, Αλβ. *pus-i*, Ρουμ. *puț*, Βλαχ. *puts*) > Σερβ. *ruc* (= κοιλότητα, λάκκος, στέρνα). Ιδέ ομοιόσημο «Πούτσ(ι)» στη Μόλιστα, «Πούσια» στην Κόνιτσα και «Πουτσομηλιά» στη Βούρμπιανη.

Από το παλ. Σλ. *rijelj/ričijl* (= πίσσα) δεν διαφαίνεται πιθανή ερμηνεία.

Στο (9) της βιβλιογραφίας γράφεται εσφαλμένως: «*Ο Πετσέλης : τοποθεσία Καντσίκου καλλιεργουμένη, κάποιος Πετσέλης θα είχε την κυριότητά του εδώ. Η αυτή τοπωνυμία είναι εν Βουρμπιάνη*», γιατί σαφώς δεν είναι κυριωνυμία, ενώ στη Βούρμπιανη υπάρχει επώνυμο *Τσεπέλης* και όχι *Πετσέλης*.

Πρωτό(γ)ηρος ο : [Στ' Προυτό(γ)ηρ'] Μέρος μέσα στο χώρο της «Λιάσκας», όπου φαίνονταν τα θεμέλια μεγάλης οικοδομής. Λέγεται ότι εκεί ήταν το σπίτι του προεστού της «Λιάσκας», πριν το χαλασμό της. Ιδέ ομοιόσημο «Κόκας» στη Σέλτση και «Κόκα_καρυά» στην Πυρσόγιαννη.

Πρωτόπαπας ο : [Στ' Προυτόπαπα] Θέση στην κάτω πλευρά της τοποθεσίας «Κόντσμα», την οποία κατείχε κάποιος *Πρωτόπαπας*. Στο (9) της βιβλιογραφίας αναγράφεται: «*τοποθεσία Καντσίκου της οποίας τα κτήματα κατείχε πρωτόπαπας της άλλοτε Λιάσκας*».

Ραπουσιτιά η : [Στ' Ραπουσιτιά] Παραποτάμια τοποθεσία με πλατάνια μεταξύ των θέσεων «Παλιόμυλος» και «Βακούφικος μύλος». Εξηγείται ως «Πλατανιά | Πλατανεώνας», από το Αλβ. *trapishtë-a* (= πλατανιά, πλατανότοπος) < Αλβ. *trap-i* και παλ. Σλ. *trjapina/repina* (= πλάτανος). Η τοπική παράδοση λέγει ότι στον υπερκείμενο βράχο είναι θαμμένη από κλέφτες μια χρυσή κούνια (*σαρμανίτσα*, στην τοπική γλώσσα).

Ραχούλα η : [Στ' Ράχ' | Στ' Ραχούλα] Η ράχη που είναι το όριο μεταξύ της έκτασης Καντσίκου και Φούρκας, πάνω από τη μονή Παναγία Κλαδόρα (Κλαδόρμη), προς τον «Αι Λιά». Στη Φούρκα την ονομάζουν, εκτός από «Ραχούλα», και «Ορμπα», που σημαίνει «Ορφανή», εκ του Λατ. orba (= ορφανή), άγνωστο γιατί.

Ρίζα στην πέτρα η : [Στ' Ρίζα σ' μπέτρα] Θέση Ν του χωριού, στη βάση του μεγάλου βράχου της τοποθεσία «Ρούπα».

Ριάνα η : [Στ' Ρι_Πάνα > Στ' Ριάνα > η Ριάνα] Εκτεταμένος λιβαδότοπος, σε πολύ μεγάλο υψόμετρο, μεταξύ των κορυφών «Ταμπούρι» και «Αι Λιάς», που μερικώς ανήκει, πίσω από την κορυφογραμμή, στη γειτονική Φούρκα. Αποδίδεται ως «Διαμονή του Πάνα», ονοματοποιεία από το Αλβ. rri (= κάθομαι, διαμένω, κατοικώ, παραμένω) + Αλβ. Pan < Ελλ. «Παν/Πάνας» (= θεός των βοσκών, Λατ. Pan). Μάλλον πρόκειται για κατάλοιπο αρχαίας λατρείας, επειδή είναι χλοερός και εκτεταμένος βοσκότοπος. Ιδέ ομοίωση: «Ριπ(άν)η» στο Λούψικο, «Πανάτος» στο Κεράσοβο.

Άλλοι το θεωρούν ως κυριωνυμία, από κάποιον βοσκό με επώνυμο *Ριπάνας*, επίθετο μη μνημονευόμενο πλέον στο χωριό, θεματικά σχετιζόμενο με το νέο Ελλ. «ρεπάνι/ραπάνι» (= γογγύλιο, αρχ. Ελλ. «ράπυς», Λατ. raris, παλ. Σλ. rjeri).

Ρόγκια του Ανάσ(η) τα : [Στ' Ανάσ' τα ρόγκια] Είναι κυριώνυμο. Κείται Δ του χωριού και σημαίνει στα νεοανοιγμένα χωράφια κάποιου ονόματι *Ανάσης*, μάλλον παραφθορά του *Θανάσης* ή *Αναστάσης*. Στην τοπική γλώσσα «ρόγκι» (= νεοανοιγμένο χωράφι προκύψαν από αποψίλωση ή κάψιμο δάσους, ξέφωτο σε δάσος, Αλβ. rogë) < Λατ. rocus (= φωτιά, πυρά). Όμοια σημασία έχει και η πλησιόχωρη θέση «Λατζινιές».

Στο (9) της βιβλιογραφίας εσφαλμένως αναγράφεται: «Στα Ρόγκια τ' Θανασούλ' : τοποθεσία Καντσίκου. Ρόγκια σημαίνει χωράφια νεοανοιγμένα με αποψίλωση του εδάφους, κάποιος Αθανάσιος το άνοιξε».

Ρόγκος η : [Στ' Ρόγκους] Περιοχή ΝΑ του χωριού, ορατή από το χωριό, όπου έβοσκαν και στάλιζαν τα αγελάδια του χωριού. Ερμηνεύεται ως «Πυρά», από το Λατ. rocus (= φωτιά, πυρά), επειδή οι φωτιές, που εκεί ανάβουν οι βουκόλοι, είναι ορατές στο χωριό. Ομοίωση και το «Φλιάμα».

Στο (9) της βιβλιογραφίας εσφαλμένα αναγράφεται: «ο Ρόγγος : τοποθεσία Καντσίκου, όπου υπάρχουν λιμνάζοντα νερά, τα λεγόμενα βαρηά. Τα φυτά, που φυτρώνουν από τα βαρηά αυτά, τα λένουν ρογγόζια, εξ ου και η τοπωνυμία Ρόγγος». Η λέξη «ρογγόζια» δεν λέγεται στο Κάντσικο. Η περιγραφή αυτή ταιριάζει περισσότερο στη γειτονική θέση «Βυρό».

Ρούπα η : [Στ' Ρούπα] Κορυφή κρημνώδης, με ορατή οπή στο βράχο, Ν και ακριβώς πάνω από το χωριό. Ερμηνεύεται ως «Τρύπα», από το τοπικό «ρούπα/τρούπα» (= οπή, Σλ. rupa) < Ελλ. «τρύπα» (= οπή). Όρα ίδια τοπωνυμία στο Τούρνοβο, Βούρμπιανη, και «Ρούπες» στον Ίσβορο.

Ισόκυρα ερμηνεύεται ως «Γκρεμός», από το Λατ. rupes (= απορρώξ, κρημνός), λόγω του κρημνώδους τοπίου.

Ρσέλια τα | Αρσέλια τα : [Στα Ρσέλια > Στ' Αρσέλια] Τοποθεσία παρά τον ποταμό Σαραντάπορο, Α του χωριού, ανήκουσα μερικώς στη Ζέρμα. Φημολογείται ότι ήταν τόπος κατοικημένος, όπου υπήρχε μικρό χωριό. Εξηγείται ως «Κατοικημένα», από το Βουλγ. *gazsélja* (= κατοικώ, αποικίζω, εγκαθιστώ) < παλ. Σλ. *razj* (= πρόθεμα σημαίνον διαχωρισμό, διάσπαση) + παλ. Σλ. *selj/selo* (= αγρός, χωράφι - χωριό - χώρα).

Στο (9) της βιβλιογραφίας λάθος γράφεται: «*τοποθεσία Ζέρμας όπου κατά την παράδοσιν κατώκουν άνθρωποι καλούμενοι Αρσάδες. Δεν φαίνεται αυτή η παράδοσις πιθανή*».

Σαμανίκλες οι | Αμανίκλες οι : [Στ'ς Σαμανίκλες > Σ' Τσαμανίκλες > Στ'ς Αμανίκλες] Έκταση ΒΔ του χωριού, όπου Άνοιξη και Φθινόπωρο διαβιούσαν τα κοπάδια. Ερμηνεύεται ως «Αχυροκαλύβες», από το Τουρκ. *samanlık* (= αχυρώνας), με την έννοια της αχυροσκέπαστης ζωοκαλύβας. Υπήρχαν εδώ αρκετές διάσπαρτες καλύβες για τα αιγοπρόβατα, όπως και στην πλησιόχωρη και ομοιόσημη «Ντριγκουντίνη».

Σελιά τα : Τα προστατευμένα και γόνιμα χωράφια μέσα ή στην περίμετρο του χωριού. Είναι σύνηθες τοπωνύμιο σχεδόν σε όλα τα Μαστοροχώρια. Εξηγείται από το παλ. Σλ. *selj/sélo* (= αγρός - χωριό - χώρα) > Αλβ. *selishtë-a* (= καλό χωραφάκι κοντά στο σπίτι, λαχανόκηπος).

Σιαπουτίκο το : Τοποθεσία πολύ απόμακρη σε ΝΑ κατεύθυνση, κάτω από τον «Αι Λιά» κοντά στα όρια με τη Φούρκα. Εδώ υπάρχει νερό για πότισμα ζώων. Είναι υποκορ. της τοπωνυμίας «Σιαπουτό». Στο (9) της βιβλιογραφίας σημειώνεται: «*τοποθεσία Καντσίκου, διότι υπάρχει εκεί νερό στάσιμο*».

Σιαπουτό το : Ίσια έκταση Ν του χωριού και αρκετά υψηλά, διασχιζόμενη από ρέματα που κρατούν νερό, κατάλληλη για πότισμα ζώων, κυρίως βοοειδών. Αποδίδεται ως «Ποτίστρα | Νερόλακκος», από το επιχώριο «*σιαποτούρα*» (= πολύ νερό που ρέει σε ποτιστική σκάφη ή λάκκο, ποτίστρα, πίστρα) < ίσως Ελλ. «*διαποτίζω*» > Βλαχ. *șaruto/șorutu* (= ποτίστρα, κρουνός, βρύση), παλ. Σλ. *sorotj/sorohj* (= σωλήν - κανάλι με νερό, τάφος με νερό, ύδατα) και *soruhj* (= σίφων). Είναι συνήθης τοπωνυμία στα αρκετά Μαστοροχώρια, π.χ. «Σιόποτο» στη Στραρίτσιανη, «Σιπουτά» στο Κεράσοβο, «Λα Σιόπατου» στο Παλαιοσέλι. Υπάρχει στο χωριό Παλαιόπυργος (πρώην Μέβγεζα) Πωγωνίου μεγάλη λιθόκτιστη πελεκητή κρήνη, με ποτίστρες ζώων, ονομαζόμενη «Σιαποτός».

Σιούντας ο : [Στ' Σιούντα] Απόμακρος χωραφότοπος με εύφορους αγρούς χαμηλότερα από τη θέση «Ούσαλη», στα όρια με τη Ζέρμα, στη θέση «Κουσαρτσ(ι)κό». Δείχνει για κτητορωνυμία, από κάποιον με το επώνυμο *Σιούντας*, παντελώς άγνωστο τώρα στο χωριό. Ιδέ «Καλύβα του Σιούντα» στη Βούρμπιανη.

Σιτσίν(η) η : [Στ' Σιτσίν'] Τοποθεσία σχετικά ομαλή σε μεγάλο υψόμετρο, πάνω από τη θέση «Χαλκιά», προς το «Ταμπούρι» με το οποίο πρέπει να σχετίζεται, λόγω της στρατιωτικής φύλαξης της περιοχής. Εξηγείται ως «Όρχος στρατιωτών | Άγημα οπλιτών | Τάγμα στρατού», από το παλ. Σλ. *sjcinj* (= τάξις, όρχος, στίχος, ταξιαρχία, Λατ. *ordo* - τάγμα, άγημα, στρατιά, Λατ. *agmen* - σύνταξη, διάταξη, παράταξη στρατού), δηλ. ότι και το Τουρκ. *tabur* (= τάγμα, φουσατό, παράταξη οπλιτών).

Σκαμματίν(η) η | Σκαματίν(η) η : [Στ' Σκαμματίν'/Σkamatin] Λέγεται ο άδενδρος, διαβρωμένος και άγονος (*λίσβας*, στην τοπική γλώσσα) τόπος, Β και σε επαφή με το χωριό, με εμφανές ψαθυρό και κατά λεπτότατες στρώσεις έδαφος που θρυμματίζεται σε μικρές φολίδες. Η πρώτη γραφή ερμηνεύεται ως «Σκαμμένη | Διαβρωμένη», ιδιωματικώς από το Ελλ. «σκάπτω/σκάβω/σκάμματα», με την έννοια διαβρωμένη.

Η δεύτερη γραφή, που είναι και η πιθανότερη, αποδίδεται ως «Φολιδωτή», όπως και είναι, από το Λατ. squama (= φολίδα, λέπι) > Λατ. squamatus (= φολιδωτός) και squamatín (= φολιδοειδώς, λεπιδοειδώς).

Σκήπ'ς η : [Στους Κήπους > Στ'ς Κήπ'ς > Σ' Σκήπ'ς > η Σκήπ'ς] Είναι οι «Κήποι» της θέσης «Κάμπος», στη βάση του χωριού, όπου συστηματικά καλλιεργούσαν λάχανα και πράσα. Ορα ίδια τοπωνυμία στην Καστάνιανη και αλλού.

Σκυλοχώραφο το : Περιοχή ΒΔ του χωριού, πολύ απόμακρη, περίπου στα όρια με το χωριό Μπλήζιανη στο οποίο και μερικώς ανήκει. Τα εκεί χωράφια ήσαν επικλινή και δύσκολα στην καλλιέργεια, κοινώς *παλιοχώραφα/σκυλοχώραφα*, απ' όπου και η ονομασία.

Σντράνος ο : [Στου Σντράνου | Στου Ζντράνου] Κουιάδα και πλαγιά κατάφυτη, ΒΔ του χωριού, προς τα όρια με την Μπλήζιανη. Αποδίδεται ως «Σύδενδρο | Δρυμός | Νάπη», από το Ελλ. «δράνα» (= αναδενδράδα, κατάφυτος χαραδρωτός τόπος). Ιδέ «Λα Ντρεάνα» στο Παλαιοσέλι και «Ντιμοζντράν(η)» στην Μπλήζιανη.

Σταυρός ο : Η θέση πάνω στη ράχη, Δ του οικισμού, όπου υπάρχει εικονοστάσι με σταυρό.

Στενό το : [Στου Στηνό] Στενή λωρίδα γης ανάμεσα στον «Τρανό Λάκκο» και παράπλευρο ρέμα, λίγο πιο πέρα από τη θέση «Αλεύρια».

Στουλνάδ(ι)κα τα : [Στα Στουλνάδ'κα] Είναι χαμήλωμα Β του χωριού. Λόγω της κτητορικής κατάληξης «-άδικα» είναι σαφώς κυριωνυμία, γιατί το γένος *Στύλος/Στούλος/Στουλ(ι)νάδες* υπήρχε παλιά στο χωριό, ενώ τώρα αχνά ακούγεται η ύπαρξή του. Αναφέρεται επώνυμο *Στύλος* και στη γειτονική Ζέρμα.

Στουπάδ(ι)κο το : Είναι κτητορωνυμία, λόγω της κατάληξης «-άδικο». Το χωράφι αυτό, που κείται πολύ κοντά στο χωριό, ανήκε, το πάλοι ποτέ, στο υπαρκτό και γνωστό στο χωριό γένος *Στύπος/Στούπος/Στουπάδες*, από όπου βγήκε και η ονομασία.

Ταμπούρ(ι) το : Η υψηλότερη γυμνή κορυφή του βουνού «Οχυρό», Δ του χωριού, όπου ενώνονται τα όρια Καντσίκου, Φούρκας, Κερασόβου. Το βουνό αυτό οι αρχαίοι Έλληνες Δωριείς μάλλον το έλεγαν «Φούρκο» (= οχύρωμα), από όπου ίσως και η ονομασία της γειτονικής Φούρκας. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από τις πλησιόχωρες τοπωνυμίες «Καζέρμα», «Καταυλισμός», «Σιτσίνη» που υπάρχουν εδώ. Αποδίδεται ως «Οχυρό | Προμαχώνας», από το νέο Ελλ. «ταμπούρι» (= προμαχώνας) και παλ. Σλ. taborj (= φρούριο - στρατόπεδο, Σερβ. tabor) < Τουρκ. tabya (= προμαχώνας) και tabur (= τάγμα,

παράταξη ανθρώπων ή οπλιτών, φουσατό). Ιδέ και «Νταμπόρι» στην Πυρσόγιαννη, Ίσβορο, Σέλτση και αλλού.

Τέρνια τα : Έκταση σχετικά επίπεδη, παρά το ποτάμι, ΒΔ του χωριού, ακριβώς απέναντι από το σημερινό χωριό Κεφαλοχώρι, προστατευμένη γύροθεν και ζεστή, εξαιρετο χειμαδιό αιγοπροβάτων. Ερμηνεύεται ως «Ζεστά | Θερμά», από τα αρχ. Ελλ. «θέρομαι» (= θερμαίνω, ζεσταίνω) και «τέρσω» (= στεγνώνω, ξηραίνω) > Αλβ. ter (= λιάζω, στεγνώνω, ξηραίνω). Ιδέ και ομοιόσημο «Καλιουρκό».

Τζιάμος ο | Τζιάμου η : [Στ' Τζιάμου > η Τζιάμου] Θέση Α του χωριού, απέναντι από τον «Τρανό λάκκο», με χαρακτηριστικό βράχο (ιδέ «Μάρμαρο»), από όπου αρχίζει η ζώνη των πεύκων. Δείχνει για κτητορωνυμία, αν και στο χωριό δεν θυμούνται τέτοιο επώνυμο ή παρωνύμιο. Στο (9) της βιβλιογραφίας γράφεται «Τζιάμος» και εξηγείται ως «τοποθεσία Καντσίκου, ής προ 50 ετών Τζιάμος τις εκ Πυρσόγιαννης είχε την κυριότητα». Μαρτυρημένο είναι ότι στην Καστάνιανη υπήρχε επώνυμο *Τζιάμος*, ενώ στη Στράτσιανη υπάρχει συνοικία «Τσιαμάτες», από κάποιον γενάρχη με επώνυμο *Τσιάμος*. Ιδέ και «Τσιάμος» στον Ίσβορο.

Χωλαίνει η φυτωνυμική ερμηνεία «Πευκόφυτο | Πευκοτόπι», από το Τουρκ. çam (= πεύκο, κωνοφόρο, Σλ. çam), λόγω της εκφοράς με Τζ και όχι Τσ.

Τζίκα η : [Σ' Τζίκα | Σ' Τζίκας το πηγάδ'] Βρύση και περιοχή στην Α παρυφή του οικισμού, που λειτουργούσε ως κοινόχρηστο πλυσταριό, όπου τα κορίτσια και οι νιόνυφες του χωριού θέρμαιναν με καυσόξυλα νερό σε λέβητες/καζάνια και έπλεναν τα ρούχα. Ερμηνεύεται ως «Νεράιδα | Κόρη | Νύφη», από το Αλβ. cikë-a (= κορίτσι, παρθένα, νύφη – νεράιδα, νύμφη). Όρα ίδιας λειτουργίας βρύση «Ντούμνος» στον Ίσβορο.

Τζιόκα η : [Σ' Τζιόκα] Θέση παρά το χωριό και Α αυτού, πέρα από τις αχυρώνες και μέχρι τον «Τρανό Λάκκο», που ήταν ο κύριος παιχνιδότοπος των παιδιών. Αποδίδεται ως «Παιδιά | Παιχνιδότοπος», από το Βλαχ. tzioku (= παίγνιο, παιδιά) < Λατ. joco/jocare (= παίζω, Ιταλ. giocare) και jocus (= παίγνιο, παιδιά, Ιταλ. gioco, Ρουμ. joc). Όρα θεματικώς όμοια «Ζιούκαρ(η)» στη Στράτσιανη.

Από το τοπικό «τζιόκα» (= ζακές, πανωφόρι, Αλβ. xhoka), δεν προκύπτει κάποια λογική εξήγηση, παρόλη την ομοιότητα της λέξης.

Τζουρτζουλιώτες οι | Τζυρτζυλιώτες οι : Έτσι ονόμαζαν στο παρελθόν τους κατοίκους της κάτω γειτονιάς του χωριού, λόγω του υγρού/βαρικού μέρους όπου είχαν κτίσει τα σπίτια τους. Εξηγείται ως «Διάβροχοι | Μουσκεμένοι», από το τοπικό «τζουρτζούλι» (= μούσκεμα) < Αλβ. xurxull (= μουσκίδι).

Τρανά σιάδια τα : Ευρύχωρη ίσια περιοχή, Ν του χωριού και υψηλότερα από αυτό. Το τοπωνύμιο σημαίνει «Μεγάλα ισιώματα», από το τοπικό «σιάδι» (= πεδίο, ίσιωμα) < Ελλ. «ίσιος».

Τρανός λάκκος ο : Το μεγάλο και ορμητικό ρέμα που βρίσκεται Α και σχετικά κοντά στο χωριό.

Τρανταφ(υ)λλιιά η : [Στ'ν Τρανταφ'λλιιά > Σ' Ντρανταφ'λλιιά] Κορυφογραμμή και κορυφή, ΝΔ και πάνω από το χωριό, με καταπληκτική θέα σ' όλη την κοιλάδα του Σαραντάπορου. Είναι σαφέστατα φυτώνυμο και σημαίνει «Ροδωνιά», από το Ελλ. «τριανταφυλλιιά» (= ροδή, Λατ. rosa). Κάποτε υπήρχε εδώ κάποια μεγάλη αυτοφυής αγριοροδή, που σημάδευε τον τόπο. Όμοια και η πλησιόχωρη «Ρόιδη» στην Μπλήζιανη και «Ροδίμι» στο Λεσκάτσι. Στο (9) της βιβλιογραφίας αναφέρεται: «*τοποθεσία Καντσίκου καλλιεργουμένη, όπου φύονται ολίγαι άγριαι τριανταφυλλέαι*».

Τρία πηγάδια τα : Θέση ψηλότερα από το χωριό, όπου υπάρχουν τρεις μικροπηγές (πηγάδια, στην τοπική γλώσσα), εξού και η ονομασία.

Τριμπούζ(ι) το : [Στου Ντριμπούζ'] Τοποθεσία πολύ υψηλή στα Ν του χωριού, μέσα στις οξιές, κάτω από την κορυφή «Ταμπούρι», όπου υπάρχει και πηγή με πολύ κρύο νερό. Ερμηνεύεται ως «Τρισπαγωμένο | Κατάψυχο», από το Ελλ. «τρεις» (= τρεις φορές) + Τουρκ. buz (= πάγος, ψύχος) και μάλλον θα αναφέρεται στο νερό της πηγής.

Τσαπουρνιά η : Μακρινή περιοχή και φυτωνυμία, από το τοπικό «τσαπουρνιά» (= το αγκαθωτό δένδρο *προύνη η ακανθώδης*).

Τσιαπιάν(η) η : [Στ'ν Τσιαπιάν' > Σ' Τσιαπιάν'] Μέρος με αγρούς στα ΒΔ του χωριού, κατάλληλο για βόσκηση γιδιών. Λένε ότι εδώ, στις κουφάλες γέρικων δένδρων, εύρισκαν συχνά σμήνη από μέλισσες. Αποδίδεται ως «Μελισσότοπος», από το παλ. Σλ. *carj/carpj* (= μέλισσα) + Σλ. τέρμα -jane. Ιδέ και «Μελίσσι» στο Λεσκάτσι και αλλού. Ελάχιστα πιθανή είναι η ερμηνεία «Τραγότοπος», από το επιχώριο «τσάπος» (= τράγος) < Αλβ. *car-i/cjar-i* (= τραγί, Ρουμ. *țap*) < Λατ. *caper* (= τράγος) + Σλ. κατάληξη -jane, διότι δεν συνηθίζεται η μίξη αλλοεθνών γραμματικών στοιχείων, χωρίς να αποκλείεται παντελώς.

Τσιληβάν(ης) ο | Τσιληβάν(η) η : [Στ' Τσιληβάν' > η Τσιληβάν'] Μέρος πλησιόχωρο με την τοποθεσία «Τριμπούζι». Είναι κτητορωνυμία. Εδώ, πάλαι ποτέ, κάποιος κτηνοτρόφος *Τσίλης* (= Βασίλης) *Βάνης* θα είχε τα καταλύματά του. Αυτό το όνομα κανείς σήμερα δεν το θυμάται.

Τσίντζιρας ο : [Στουν Τσίντζιρα] Είναι μέρος ΒΔ του χωριού, παρά το ποτάμι, περικόλειστο, με ανυπόφορη ζέστη το καλοκαίρι, όπως η πλησιόχωρη και ομοίσημη θέση «Τέρνια». Αποδίδεται ως «Μέρος διάπυρο/θερμό | Τόπος με κουφόβραση», από το τοπικό «*τσίντζιρίζομαι*» (= λειώνω από τη ζέστη) < Αλβ. *xixeriu* (= σπινθηροβολώ). Από το τοπικό «*τσίντζιρας*» (= σκαραβαίος, χρυσόμυγα), δεν μπορεί να προκύψει λογική εξήγηση, παρόλο που στο (9) της βιβλιογραφίας σημειώνεται: «*τοποθεσία Καντσίκου καλλιεργουμένη παρά παραπόταμον του Σαρανταπόρου, όπου την άνοιξη και το θέρος τραγουδεί ο τσίτσιρας (= τζίτζικας)*».

Τσιόλα Αδάμ(ου) τ' αμπέλ(ι) το : [Στ' Τσιόλα τ' Αδάμ' τ' αμπέλ'] Μέρος κάτω από το χωριό, στις υπώρειες του πρानούς της θέσης «Κάμπος», όπου είχε μεμονωμένο αμπέλι ο *Νικόλαος* (Τσιόλας, στην τοπική διάλεκτο) *Αδάμος*. Το γένος *Αδάμος* ήταν υπαρκτό

άλλοτε στο χωριό και κατοικούσε εκεί που είναι τώρα το σπίτι του *Θωμά Β. Ζιώγα*. Επώνυμο *Αδάμος* υπήρχε και στην Πυρσόγιαννη, Μπλήζιανη, Γαναδιό.

Τσιούκαρ(η) η : [Σ' Τσιούκαρ'] Τοποθεσία και κορυφογραμμή με βραχώδη κορυφή, πάνω από το «Κουσαρτσικό», η οποία κατά το πλείστον ανήκει στη Ζέρμα. Ερμηνεύεται ως «Κατσάβραχο | Βραχώδης κορυφή», από το τοπικό «τσιουκάρ(ι)/ τσ'κάρ(ι)» (= βράχος, κατσάβραχο) < Βουλγ. *czukara/cukar* (= βράχος, κατσάβραχο, ραχούλα), Σλ. *czuka* (= λοφίσκος), Αλβ. *czukë-a* (= κορυφή). Ιδέ και «Τσιουκάρια» στο Λεσκάτσι.

Τσουκνίδα η : [Σ' Τσουκνίδα] Περιοχή με μεγάλο υψόμετρο, προς την θέση «Καζμούλη», όπου παλιά υπήρχε ένα τεράστιο δένδρο, που λέγεται «τσουκνίδα» στην τοπική γλώσσα, και το οποίο σημάδεψε και ονομάτισε την περιοχή. Αποδίδεται ως «Ορειπτελέα», γιατί στην επιχώρια γλώσσα «τσουκνίδα/φτελιάς» (= το πανύψηλο δασικό δένδρο *πτελέα η ορεινή, άλλως ούλμος η ορεινή*, αρχ. Ελλ. «ορειπτελέα»). Ίδια τοπωνυμία υπάρχει στους Χιονιάδες.

Επειδή στο χωριό ακούγεται ακόμη ότι υπήρχε άλλοτε επώνυμο ή παρωνύμιο *Τσουκνίδας*, γεννάται η σκέψη μήπως είναι και κτητορωνυμία. Και στην Καστάνιανη υπήρχε άλλοτε αυτό το επίθετο.

Φάτσ(η)ς ο | Φάτζ(η)ς ο : [Στ' Φάτσ'/Φάτζ'] Απόμακρη περιοχή χωρίς χωράφια στα Α του χωριού, προς το «Κουσαρτσ(ι)κό», στα όρια με την Ζέρμα. Είναι κτητορωνυμία, από κάποιον με επώνυμο *Φάτσης/Φάτζης*, ο οποίος θα νεμόταν τον τόπο. Στα Αλβ. *fatzi* (= δύστηχος, κακότυχος, άτυχος).

Φίλ(ι)ππας ο | Φίλ(ι)ππα η : [Στου Φίλ'ππα > Στ' Φίλ'ππα > η Φίλ'ππα] Περιοχή Β του χωριού, επί του σημερινού αμαξιτού δρόμου. Είναι σαφώς κυριώνυμο. Κάποιος *Φίλιππος/Φίλιππας* ήταν χρήστης ή κτήτορας χωραφιών σε τούτο τον τόπο, από όπου και η ονομασία. Όρα ίδια τοπωνυμία στη Στράτσιανη.

Φλιάμα η : [Στ' Φλιάμα] Τοποθεσία ΝΑ του χωριού, πολύ μακρινή, ορατή από τον οικισμό, προς τα όρια με τη Φούρκα, στην οποία υπάγεται ένα τμήμα της. Ερμηνεύεται ως «Φλόγα | Πυρά», από το Βλαχ. *flama* (= φλόγα, πυρά) < Λατ. *flama* (= φλόγα). Ομοίωση είναι και το «Ρόγκος».

Χαλασμένο λιθάρ(ι) το : [Στου Χαλασμένου του λιθάρ'] Θέση απόμακρη, Α του χωριού, προς την «Ούσαλη», όπου υπάρχει ψαμμώδης, διαβρωμένος βράχος, που ξεχωρίζει και έδωσε το όνομα.

Χαλκιάς ο | Χαλκιά η : [Στ' Χαλκιά] Τόπος υψηλός, κακοτράχαλος, δασωμένος, ανάμεσα στα ρέματα, με δύσκολη προσπέλαση και αργιλώδες έδαφος, Ν του χωριού. Ίσως να είναι κυριωνυμία, από κάποιον ονόματι *Χαλκιάς*. Το όνομα αυτό συνήθως το έφεραν οι σιδηρουργοί των χωριών. Στο (9) της βιβλιογραφίας γράφεται: «*τοποθεσία Καντσίκου, όπου κάποιος σιδηρουργός (χαλκιάς) έκοπτε δένδρα εν καιρώ χειμώνος και απέθανεν εκ του ψύχους*». Τώρα δεν είναι γνωστό αυτό το συμβάν.

Θα αποδιδόταν ως «Χαλκόχρωμη | Κοκκινόχρωμη», αν ονοματίστηκε από την κοκκινωπή απόχρωση του αργιλικού εδάφους.

Χαρίτος ο | Χαρίτου η : [Στ' Χαρίτου > η Χαρίτου] Περιοχή υψηλή, με αισθητό αεράκι και θαυμάσια θέα, ΝΑ του χωριού. Δείχνει και είναι κυριωνυμία. Κάποιος *Χαρίτος/Χαρίτωνας* είχε δικαιώματα σε τούτο το μέρος. Γι' αυτόν δεν ξέρουμε κάτι τώρα. Όρα ίδια τοπωνυμία στην Καστάνιανη.

Χασιώτ(η)ς ο : [Στ' Χασιώτ'] Τοποθεσία υψηλόσταθμη, παρά τη θέση «Σιαπουτό», που διαρρέεται από κατάφυτο ρέμα, το οποίο έχει νερό όλο το καλοκαίρι. Η κατάληξη «-ιώτης» προδίδει κυριωνυμία και καταγωγή. Κάποιος ονόματι *Χασιώτης*, πιθανώς καταγόμενος από τα *Χάσια*, είχε δικαιώματα σ' αυτόν τον τόπο. Επώνυμο *Χασιώτης* υπήρχε άλλοτε στη Βούρμπιανη.

Μερικοί υποστηρίζουν ότι εδώ είχε κρησφύγετο ο γνωστός από την ιστορία περιβόητος κλέφτης *Γιώργος Χασιώτης*, αδελφός του *Κατσαντώνη* και του *Κώστα Λεπενιώτη*, ο οποίος έδρασε και στην Ήπειρο την εποχή του Αλή πασά. Υπάρχει και υποπεριοχή λεγόμενη «Στ' Χασιώτ' του λάκκου». Επιμένουν, μάλιστα, ότι γι' αυτό στην τοπική μαστόρικη/κουδαρίτικη διάλεκτο «*λεπενιώτης*» (= ληστής, κλέφτης).

Χατζής ο : [Στ' Χατζή] Θέση χαμηλή, στην συμβολή του «Τρανού Λάκκου» με τον Σαραντάπορο, όπου, καθώς λένουν, υπήρχαν τον παλιό καιρό «*χάνια*» (= πανδοχεία, επισταθμίες) για τους διερχομένους, καθώς και ο λεγόμενος «Παλιόμυλος». Αποδίδεται ως «Πανδόχος | Ξενοδόχος», από το Τουρκ. *hanci* (= πανδόχος, ξενοδόχος, Αλβ. *hanci*) < Τουρκ. *han* (= χάνι, πανδοχείο), περσικής αρχής.

Χώρας η : [Στ'ς Χώρας το πηγάδ' > Στ'ς Χώρας > η Χώρας] Η κεντρική βρύση στο μεσοχώρι, όπου η πλατεία με τον πανύψηλο «Πλάτονα». Σημαίνει «Κώμη | Μεγάλο χωριό», από το μsn. Ελλ. «*χώρα*» (= κεντρικό μεγάλο χωριό, κεφαλοχώρι). Ιδέ και «Πηγάδι της Χώρας».

Βιβλιογραφία

- 1) ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ, του Α. Ν. Γιάνναρη, έκδοση Σιδέρη, Αθήνα 1920.
- 2) ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ λεξικόν, του Στέφ. Α. Κουμανούδη, Αθήνα 1884.
- 3) ΒΟΥΛΓΑΡΟΕΛΛΗΝΙΚΟ λεξικό, Ακαδημίας Επιστημών Βουλγαρίας, Σόφια 1960.
- 4) ΣΕΡΒΟΕΛΛΗΝΙΚΟ λεξικό, του Παπαστεργίου Νικολάου, Αθήνα 1935.
- 5) Lexikon PALAEO-SLOVENSKO-GRAECO-LATINUM, του Fr. Miklosich, 1865.
- 6) “Τα οικωνύμια του νομού Ιωαννίνων”, του Κ. Οικονόμου, Ιωάννινα 2001/2006.
- 7) Die Slaven in Griechenland, του Max Vasmer, Λειψία 1970.
- 8) “Γραπτά μνημεία από την Δυτική Μακεδονία χρόνων τουρκοκρατίας”, του Μιχ. Καλινδέρη, Πτολεμαΐδα 1940.
- 9) “Τοπωνυμικόν της επαρχίας Κονίτσης”, του Κ. Δ. Στεργιόπουλου, άρθρο στα ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, τόμοι Θ'/1934 - ΙΒ'/1937 - ΙΓ'/1938.
- 10) ΑΛΒΑΝΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ λεξικό, του Niko H. Gjini, Τίρανα 1971.